

ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโตนด

อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ECONOMIC LIFE OF LOCAL ELDERLY : A CASE STUDY OF WANG TA NOD

SUB-DISTRICT NA YAI ARM DISTRICT CHANTHABURI PROVINCE

ภาคนิพนธ์

ของ

ชัยยุทธันต์ นายแสง

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มิถุนายน 2558

ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโตนด

อ.นายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ECONOMIC LIFE OF LOCAL ELDERLY : A CASE STUDY OF WANG TA NOD
SUB-DISTRICT NA YAI ARM DISTRICT CHANTHABURI PROVINCE

ภาคนิพนธ์

ของ

ชัยยุทธันต์ นายแสง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มิถุนายน 2558

ใบรับรองภาคนิพนธ์

เรื่อง

ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลวังโดนด

อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี

Economic Life of Local Elderly : A Case Study of Wang Ta Nod Sub-district

Na Yai Arm District Chanthaburi Province

ชัยญารัตน์ ฉายแสง

คณะกรรมการสอบภาคนิพนธ์

[Signature]

ประธานสอบภาคนิพนธ์

(ดร.นักรบ เดียรอ่ำ)

[Signature]

ประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

(ดร.นักรบ เดียรอ่ำ)

[Signature]

กรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนต์ ประดิษฐศิลป์)

[Signature]

กรรมการสอบภาคนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

[Signature]

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนต์ ประดิษฐศิลป์)

วันที่ 20 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2558

ชัยฉัตรรัตน์ ฉายแสง. (2558). **ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี**. ภาคนิพนธ์ ropic.ม. (การปกครองท้องถิ่น).
จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

นักรบ เกียรอำ ropic.ค. (รัฐประศาสนศาสตร์)

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ropic.ค. (รัฐศาสตร์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรายได้และรายจ่าย และการปรับตัวในกรณีที่มีปัญหารายได้ รายจ่ายของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบูรณาการ (Mixed Method Model) คือการวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้รับเบี้ยผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีรายได้ 600-1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้จากการรับเบี้ยผู้สูงอายุทุกเดือน แต่พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายจ่ายค่ากับข้าว 3,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน ส่วนการปรับตัวของผู้ที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ โดยการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร โดยไม่ต้องซื้อหา ซึ่งจะช่วยให้แบ่งเบาภาระอันเนื่องมาจากความเป็นหนี้ได้ ตลอดจนควรรู้จักคุณค่าของการเก็บออมเงิน โดยการนำเงินไปทำฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ทางหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการออมเงิน และจะได้สามารถระดมเงินเพื่อช่วยเหลือคราวที่เดือดร้อนได้ นอกจากนี้แล้วผู้สูงอายุจะได้มีแหล่งกักเงินที่มีหลักประกันความมั่นคงในการบรรเทาปัญหาเดือดร้อนในเรื่องภาระหนี้สินได้ระดับหนึ่ง

คำสำคัญ : ชีวิตทางเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Thunyarut Chaysang. (2015). **Economic Life of Local Elderly : A Case Study of Wang Ta Nod Sub-district Na Yai Arm District Chanthaburi Province.** Independent Study. M.P.A. (Local Government). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Advisory Committee

Nakrob Tianam D.P.A. (Public Administration) Chairman

Associate Professor Chaiyon Praditsil Ph.D.(Political Science) Member

Abstract

The objective of this research was to study incomes, expenses, and adaptation of the elderly people under Wang Ta Node Sub-district Administration Organization in Na Yai Am District in Chanthaburi. The mixed method research approach of the survey research and qualitative interview was employed in this study. The research population was 400 elderly people aged over 60 years who lived in the area of Wang Ta Node Sub-district Administration Organization in Na Yai Am District in Chanthaburi and received allowance for the elderly. The research results were found that the most elderly people received a monthly payment between 600- 1,000 baht whereas they spent over 3,001 baht on food. When the expenses were higher than the incomes, the senior citizens' adaptation was to plant home-grown vegetables and raised farm animals for food in order to avoid spending money on food, to do the debt relief, and to learn about the value of money saving by having the money deposit through the funeral aid funds run by the village committee with the purpose of saving money, helping out the elderly people with troubles and debts, and the chance for taking on a loan with the financial security.

Keyword : Economic Lifestyle, Elderly

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษากาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก ดร.นักรบ เดียรอำ ประธานกรรมการที่ปรึกษากาคนิพนธ์ รศ.ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ กรรมการที่ปรึกษากาคนิพนธ์ และ รศ.ดร.สมศักดิ์ สามีคศิริธรรม กรรมการสอบกาคนิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำกาคนิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรีทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจและให้การช่วยเหลือด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และในขณะที่ทำกาคนิพนธ์เล่มนี้

คุณค่าและประโยชน์ของกาคนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครู - อาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ศึกษา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา

ธัญญารัตน์ ฉายแสง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดว่าด้วยชีวิตทางเศรษฐกิจของบุคคล	8
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	11
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	14
ความหมายของผู้สูงอายุ.....	14
ความสำคัญของผู้สูงอายุ.....	16
บทบาทของผู้สูงอายุ.....	17
ปรัชญาผู้สูงอายุไทย	18
แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)	20
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม	20
ความหมายของสวัสดิการสังคม	20
ความสำคัญของงานสวัสดิการชุมชน	22
ทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม.....	23
การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
วิจัยเชิงสำรวจ	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ประชากร	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล	33
วิจัยเชิงคุณภาพ	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม	34
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	36
ข้อมูลพื้นฐาน.....	36
ผลการศึกษารายได้และรายจ่ายของผู้สูงอายุ.....	39
การปรับตัวของผู้สูงอายุ	56
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	59
สรุปผลการศึกษา.....	59
อภิปรายผล	60
ข้อเสนอแนะ.....	61
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	68
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	69
ภาคผนวก ข บริบทพื้นที่	74
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	77

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศ	36
2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ	36
3 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามการศึกษา	37
4 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอาชีพ	38
5 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	39
6 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้	39
7 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าข้าวสารต่อเดือน.....	40
8 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่ากับข้าวต่อเดือน	41
9 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าน้ำดื่มต่อเดือน.....	42
10 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน.....	42
11 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าน้ำประปาต่อเดือน	43
12 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าไฟฟ้าต่อเดือน	44
13 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน.....	44
14 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าเสื้อผ้าต่อเดือน	45
15 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่ารองเท้าต่อเดือน	46
16 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าเครื่องสำอางต่อเดือน	46
17 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่นต่อเดือน	47
18 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่ายาสามัญประจำบ้านต่อเดือน	47
19 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าพาหนะไปโรงพยาบาลต่อเดือน.....	48
20 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน.....	48
21 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน.....	49
22 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าเงินออมกลุ่มต่าง ๆ ต่อเดือน	50
23 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน.....	50
24 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลต่อเดือน	51
25 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าซื้อหวยใต้ดินต่อเดือน.....	51
26 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน.....	52
27 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าดอกเบี้ยต่อเดือน	53
28 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าภาระหนี้สินต่อเดือน.....	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
29 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน.....	54
30 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าบุหรี่ต่อเดือน.....	54
31 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าเหล้า/เบียร์ ต่อเดือน	55
32 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน.....	55

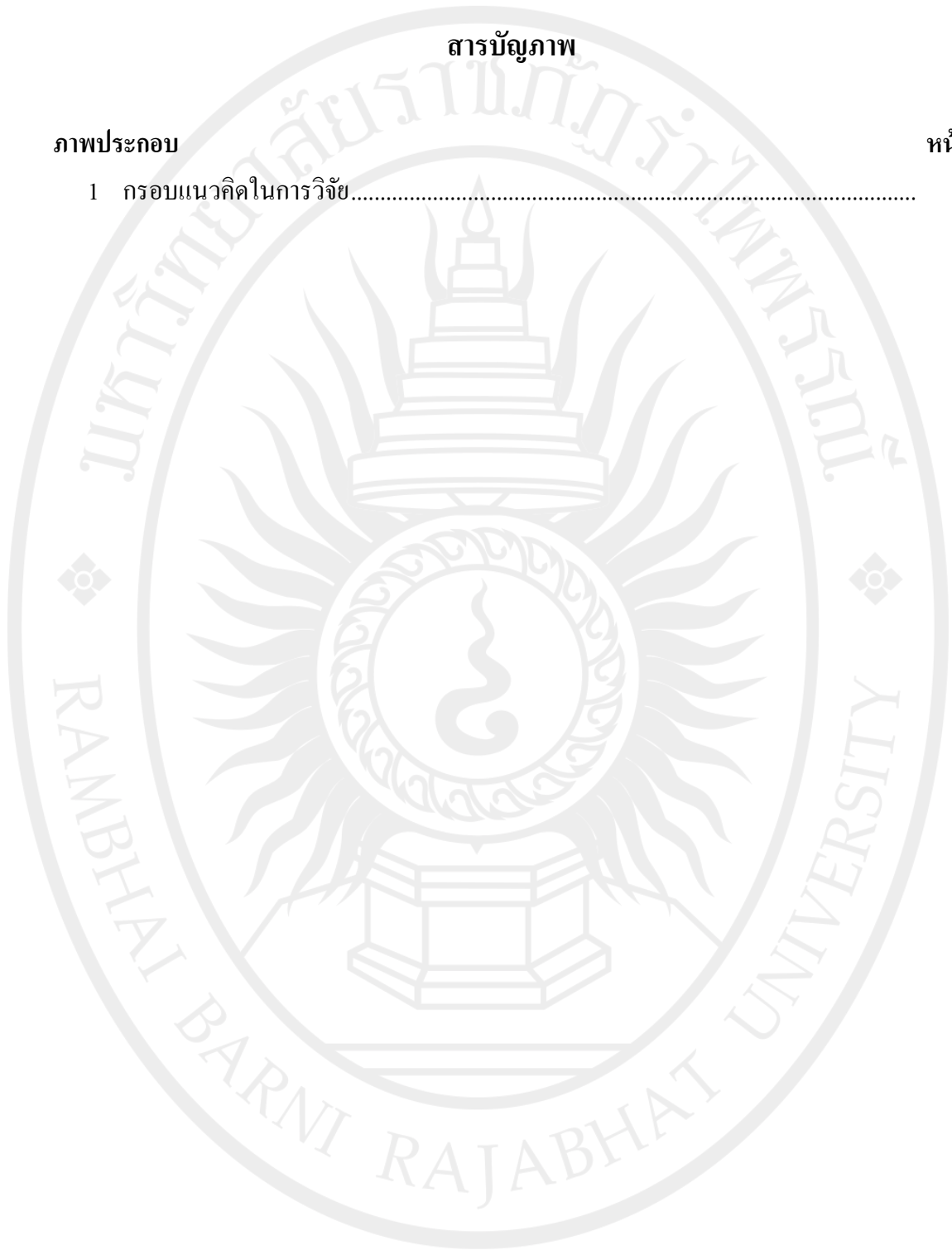
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 6

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

แนวคิดเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญมาเป็นเวลานานแล้ว เห็นได้จากการตั้งสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2496 โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การอุปการะแก่ผู้สูงอายุที่ไร้ญาติและไม่มีที่พึ่งพาอาศัยต่อจากนั้นได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ โครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนเป็นต้น โดยมีการกำหนดนโยบายและแผนในทุกระดับที่เกี่ยวกับเรื่องการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้เพียงพอ ทัวถึงและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม

เบ็ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างเป็นทางการ ใน พ.ศ. 2535 จากแนวคิดของกรมประชาสงเคราะห์ในรัฐบาลสมัยชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีสองสมัย ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2538 เบ็ยยังชีพผู้สูงอายุถือเป็นสวัสดิการสังคมประเภทหนึ่ง ที่รัฐบาลจัดสรรให้กับผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ โดยผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ ที่รับผิดชอบ คือกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ได้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการ เมื่อรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยเริ่มต้นในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน เดือนละ 200 บาท นับเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พนมศรีพิบูล. 2554 : 1-2)

หลังจากนั้นรัฐบาลต้องดำเนินแนวทางนโยบายเรื่อยมาในการสร้างหลักประกันรายได้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ โดยกำหนดนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการและมีเวลาแล้วเสร็จในปีแรกอย่างชัดเจนด้านการรักษาและเพิ่มรายได้ของประชาชน การสร้างหลักประกันรายได้แก่กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ โดยการจัดสรรเบ็ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่แต่ 60 ปีขึ้นไป ที่แสดงความจำนงโดยการขอขึ้นทะเบียนเพื่อรับการสงเคราะห์ (เจนิททา เขม้นเขตรกิจ. 2553 : 10)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจเกี่ยวกับเบ็ยยังชีพผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน คือการจัดสวัสดิการและการสังคมสงเคราะห์ เช่น การจ่ายเงินสงเคราะห์ให้ผู้สูงอายุ และคนพิการ เป็นต้น การบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพันธกิจหน้าที่จัดสวัสดิการ เพื่อสร้าง

หลักประกันความปลอดภัยทางสังคมแก่ประชาชนทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดสวัสดิการและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางสังคม เพื่อการกินดี อยู่ดี มีความสุข มีสิทธิของประชาชนส่วนใหญ่เน้นเรื่องการทำงานออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านหรือไปทำงานในพื้นที่อื่น ๆ ไม่ได้อยู่กับครอบครัว ปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง ขาดผู้ดูแล ทำให้เกิดปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือแต่ไม่พอเพียง ส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างคนในครอบครัวมีความห่างเหินไม่สนใจที่จะดูแลซึ่งกันและกัน เกิดปัญหาละทิ้งผู้สูงอายุและอาจทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาได้ (นิคยา วงศ์วรบุตร. 2552 : 2-3)

ในปี พ.ศ. 2544 - 2545 ที่ภารกิจเรื่องนี้ถูกถ่ายโอน ไปยังกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และกรุงเทพมหานครคั้งนั้นหลังจากที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวแล้ว และมีการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์ เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 มาจนถึงปัจจุบัน ได้มีระเบียบใหม่ของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ให้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ

ในท้ายที่สุดรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เปลี่ยนสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จาก 500 บาท เป็นระบบขั้นบันได โดยที่จะจ่ายตามขั้นบันไดดังนี้ (ชรินทิพย์ วันดี. 2554. ออนไลน์)

1. ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ อัตรา 600 บาท
2. ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ อัตรา 700 บาท
3. ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80-89 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ อัตรา 800 บาท
4. ผู้สูงอายุที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเบี้ยยังชีพ อัตรา 1,000 บาท

อย่างไรก็ตามแนวนโยบายที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น ยังไม่มีการวิจัยว่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้นำเงินไปใช้จ่ายอะไรบ้างในแต่ละเดือนและมีรายได้เพียงพอในแต่ละเดือนหรือไม่ จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่นักพัฒนาชุมชนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในรายรับและรายจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และยังเป็นข้อมูลสำคัญในการสะท้อนให้เห็นความจำเป็น และสำหรับการวางแผนให้การช่วยเหลือรวมถึงผู้สูงอายุจะปรับตัวให้ทันกระแสเศรษฐกิจของผู้สูงอายุน้อยมาก ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวนี้

ขึ้นมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงรายได้และรายจ่ายของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้สูงอายุในกรณีที่ผู้มีปัญหา รายได้รายจ่าย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนดมีข้อมูลรายได้ และรายจ่ายของผู้สูงอายุ ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
2. ผลงานวิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างมีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตในระยะเวลาของการวิจัย
การศึกษานี้ได้จำกัดขอบเขตในด้านช่วงเวลาของปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2557
2. ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการวิจัย
การศึกษานี้ได้จำกัดขอบเขตอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีหมู่บ้านจำนวนทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านวังเวียน หมู่ที่ 2 บ้านหนองท้ายเรือ หมู่ที่ 3 บ้านตรอกเสม็ด หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งปรือ หมู่ที่ 5 บ้านห้วงกระแจะ หมู่ที่ 6 บ้านวังหิน หมู่ที่ 7 บ้านวังสาริกา หมู่ที่ 8 บ้านหนองสิงา หมู่ที่ 9 บ้านหินกอง และหมู่ที่ 10 บ้านหนองน้ำใส

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาจะกำหนดนิยามศัพท์เบื้องต้นไว้ดังนี้

ชีวิตทางเศรษฐกิจ หมายถึงแบบแผนการดำเนินชีวิตของแต่ละครอบครัวในเรื่องการหารายได้ การจับจ่ายใช้สอยในเรื่องค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคการจ่ายชำระหนี้สิน และการออม เป็นต้น ตลอดจนการจัดการและดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เมื่อจําแนกรายได้ไม่สมดุลหรือเพียงพอกับค่าใช้จ่าย เช่น การใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จําเป็นในการจัดหาเงินพิเศษเข้ามา

เพื่อจะได้เพิ่มรายได้ เช่น พุทธกิจกรรมการเล่นแชร์ ซื้อหอยและพุทธกิจกรรมแบบแผนอื่น อันเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

การออม หมายถึงยอดรวมรายได้ที่รายรับหักด้วยรายจ่ายแล้วยังมีส่วนที่เหลืออยู่ทำให้ส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายเป็นเงินออมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

รายได้ หมายถึงการรับเบี่ยยังชีพ เงินที่ได้จากลูกหลาน เงินบำนาญเงินที่ได้จากการรับจ้าง การค้าขายและการประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้สูงอายุนับเป็นประจำทุก ๆ เดือน ดังนี้

1. การรับเบี่ยยังชีพ หมายถึงเงินรายเดือนที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด
2. ลูกหลานให้ หมายถึงเงินที่ลูกหลานให้ไว้ใช้จ่ายรายเดือนหรือรายวัน
3. บำนาญ หมายถึงเงินที่ได้รับจากรัฐบาลเป็นรายเดือน
4. การรับจ้าง หมายถึงเงินที่ได้รับจากการรับจ้างรายวันหรือรายเดือน
5. การค้าขาย หมายถึงเงินที่ได้มาจากการค้าขายหักต้นทุนเหลือเป็นกำไรจากการค้าขาย
6. การประกอบธุรกิจ หมายถึงเงินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจ เช่น ให้เช่ารถดิน ห้องแถว

ที่ดิน ฯลฯ

รายจ่าย หมายถึงค่าใช้จ่ายอาหาร ค่าใช้จ่ายทำบุญ ค่าใช้จ่ายเครื่องแต่งกาย ค่าใช้จ่ายค่ายารักษาโรค ค่าใช้จ่ายเงินออมกลุ่มต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายเล่นการพนัน ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค ค่าใช้จ่ายสิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย ค่าภาระหนี้สิน

1. ค่าใช้จ่ายอาหาร หมายถึงเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวสาร ค่ากับข้าว ค่าน้ำดื่ม ขนม ผลไม้และอื่น ๆ
2. ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค หมายถึงค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ค่าใช้จ่ายเครื่องแต่งกาย หมายถึงเสื้อผ้า รองเท้า เครื่องสำอาง ค่าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ค่าใช้จ่ายค่ารักษาสุขภาพ หมายถึง ค่ายาสามัญประจำบ้าน ค่าพาหนะไปโรงพยาบาล ค่าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
5. ค่าใช้จ่ายเงินออมกลุ่มต่าง ๆ หมายถึงค่าใช้จ่ายในการสะสมเงินออมกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ และกลุ่มออมทรัพย์อื่น ๆ
6. ค่าใช้จ่ายเล่นการพนัน หมายถึงค่าใช้จ่ายในการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ค่าซื้อหวย เป็นต้น

7. ค่าใช้จ่ายภาระหนี้สิน หมายถึงค่าดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบ และนอกระบบ ค่าเงินต้นเงินกู้ในระบบและนอกระบบ ค่าอื่น ๆ

8. ค่าใช้จ่ายสิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย หมายถึงค่าบุหรี่ ค่าเหล้า/เบียร์ อื่น ๆ ประเภทเดียวกัน

การปรับตัวของผู้สูงอายุ หมายถึงแนวทางการนำเงินที่เป็นรายได้และรายจ่ายไปดำเนินการชีวิตประจำวัน ได้แก่ รายรับมากกว่ารายจ่าย คือออมกับกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ฝากธนาคารทำประกันชีวิต ปล่อยให้ชาวบ้านกู้ รายรับน้อยกว่ารายได้ คือกู้กองทุนหมู่บ้าน กู้เพื่อนบ้าน ใช้จ่ายที่จำเป็น ปรึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หนี้สิน หมายถึงเงินที่ผู้หนึ่งซึ่งเรียกว่าลูกหนี้ติดค้างอยู่จะต้องใช้ให้แก่อีกผู้หนึ่งซึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ ได้แก่ ค่าดอกเบี้ย ค่าเงินต้นที่กู้ ค่าผ่อนชำระสินค้า

กรอบแนวคิดงานวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

รายได้ของผู้สูงอายุองค์การบริหาร
ส่วนตำบลวังโตนด

อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

- การรับเบี้ยผู้สูงอายุ
- เงินบำนาญ
- จากลูกหลานให้
- การรับจ้าง
- การค้าขาย
- การประกอบธุรกิจ

ตัวแปรตาม

การปรับตัวของผู้สูงอายุองค์การบริหาร
ตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

- รายรับมากกว่ารายจ่าย
- ออมกับกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน
- ฝากธนาคาร
- ทำประกันชีวิต
- ปล่อยให้ชาวบ้านกู้
- รายรับน้อยกว่ารายได้
- กู้กองทุนหมู่บ้าน
- กู้เพื่อนบ้าน
- ใช้จ่ายที่มี
- ปรึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รายจ่ายของผู้สูงอายุองค์
การบริหารส่วนตำบลวังโตนด
อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

- ค่าใช้จ่ายอาหาร
- ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค
- ค่าใช้จ่ายเครื่องแต่งกาย
- ค่าใช้จ่ายค่าสุขภาพ
- ค่าใช้จ่ายเงินออมกลุ่มต่างๆ
- ค่าใช้จ่ายเล่นการพนัน
- ค่าใช้จ่ายภาระหนี้สิน
- ค่าใช้จ่ายสิ่งเสพติดที่ไม่ผิด

กฎหมาย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้ศึกษาสามารถกำหนดสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

1. รายได้ของผู้สูงอายุส่งผลต่อการปรับตัวของผู้สูงองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายขอม จังหวัดจันทบุรี ไปในทางที่ดีขึ้น
2. รายจ่ายของผู้สูงอายุส่งผลต่อการปรับตัวของผู้สูงองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายขอม จังหวัดจันทบุรี ไปในทางที่ต่ำลง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : กรณีศึกษาพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ผู้ศึกษาได้สำรวจองค์ความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดว่าด้วยชีวิตทางเศรษฐกิจของบุคคล
2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
3. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
 - 3.1 ความหมายของผู้สูงอายุ
 - 3.2 ความสำคัญของผู้สูงอายุ
 - 3.3 บทบาทของผู้สูงอายุ
 - 3.4 ปรัชญาผู้สูงอายุไทย
 - 3.5 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม
 - 4.1 ความหมายของสวัสดิการสังคม
 - 4.2 ความสำคัญของงานสวัสดิการชุมชน
 - 4.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม
 - 4.4 การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดว่าด้วยชีวิตทางเศรษฐกิจของบุคคล

แนวคิดว่าด้วยชีวิตทางเศรษฐกิจของบุคคล หมายถึงรายได้และรายจ่ายของบุคคลเราพบว่า มีผู้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับรายได้ วิถีชีวิตที่ต้องผูกพันอยู่กับรายได้รายจ่ายไว้ดังนี้

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ออนไลน์. 2531) ได้กล่าวไว้ว่ารายได้ของครัวเรือนทั้งหมด ได้แก่ ค่าแรงและเงินเดือน เงินรางวัลบริการ เงินโบนัส เป็นต้น ค่าไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจ การเกษตรและธุรกิจอื่น รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าลิขสิทธิ์ ดอกเบี้ยและเงินปันผล เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือ บำเหน็จ บำนาญ เงินทุนการศึกษา รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าแรงเงินเดือน มูลค่าของสินค้า หรืออาหารที่ครัวเรือนผลิตและบริโภคเอง (รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของและอยู่เอง) หรือได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ

บรรยง หอมศรีวรานนท์ (2543 : 6) ให้ความหมายของรายได้เชิงทั่วไป หมายถึงยอดรวมจำนวนเงินรายได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน ค่าล่วงเวลา ค่านายหน้า โบนัส กำไร จากการประกอบธุรกิจส่วนตัว เงินปันผล ดอกเบี้ย เงินบำเหน็จบำนาญ ค่าเช่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เงินอุดหนุนต่าง ๆ และรายได้จากแหล่งอื่น ๆ ไม่ว่ารายได้นั้นจะเกิดขึ้นเป็นปกติการประกอบอาชีพหรือไม่ปกติ เช่น รายได้จากการพนันจากโชคกลาง ฯลฯ นั่นคือรายได้เชิงทั่วไป หมายถึงรายได้เป็นตัวเงินที่ได้รับ (Money Income) ที่สามารถประเมินมูลค่าออกมาได้เป็นหน่วยเงินตรา การได้รับรายได้อยู่ในรูปแบบของธนบัตร เหรียญกษาปณ์หรือเช็ค

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม (2533 : 34 ; อ้างถึงใน บรรยง หอมศรีวรานนท์. 2543 : 7) ได้สรุปรายได้ของบุคคลว่าหมายถึง รายได้จากค่าจ้างปกติ ค่าทำงานล่วงเวลา สวัสดิการที่เป็นเงิน อาทิ ค่ารถ ค่าอาหารและค่าครองชีพและรายได้พิเศษนอกเหนือจากการทำงานประจำ อาทิ การขายของ การขายประกันชีวิต เป็นต้น

กล่าวสรุปได้ว่า รายได้ หมายถึงผลตอบแทนจากการทำงานที่ได้รับจากอัตราค่าจ้างแรงงานรายวัน เงินเดือนประจำ รายเดือนพร้อมค่าครองชีพ รวมทั้งรายได้เสริมหรือรายได้พิเศษ

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับด้านรายจ่าย มีผู้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

สำนักงานสถิติและสังคมแห่งชาติ (2531 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่ารายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน ได้แก่

1. จำนวนเงินที่ครัวเรือนได้ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการต่างๆเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต
2. มูลค่าสินค้าและบริการที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งของค่าแรงเงินเดือน สินค้าหรืออาหารที่ครัวเรือนผลิตและบริโภคเอง (รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของอยู่เอง)
3. รายจ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าภาษีเงินบริจาค ค่าเบี้ยประกัน ค่าสลากกินแบ่ง ดอกเบี้ยจ่ายและรายจ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการบริโภคอื่น

ค่าใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภค ได้แก่ รายจ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือนซึ่งไม่รวมรายจ่ายอื่น ๆ ตามข้อ 3

พิรารวรรณ สุทธิยุทธเสนีย์ (2553 : 3) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายของครอบครัวออกเป็น 2 หมวดใหญ่ ๆ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคและค่าใช้จ่ายไม่เกี่ยวกับอุปโภคบริโภค

1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมายถึง รายจ่ายของครอบครัวในด้านต่าง ๆ โดยแยกเป็น 11 รายการย่อย ได้แก่

1.1 อาหารและเครื่องดื่ม เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อข้างแบ่ง เนื้อ สัตว์ นม เนย ไข่ ผลไม้ ผัก น้ำตาล ชา กาแฟ เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ฯลฯ รวมตลอดถึงอาหารสำเร็จรูป

1.2 เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

- 1.3 ยาสูบ เป็นค่าใช้จ่ายในชื่อบุหรี่ ซิการ์ ยานต์ลู่
- 1.4 เครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกาย
- 1.5 ที่อยู่อาศัย ได้แก่ ค่าเช่าเพลิง และแสงสว่าง ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ อุปกรณ์ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น
- 1.6 ค่ารักษาพยาบาล
- 1.7 ยานพาหนะและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการสื่อสาร ได้แก่ ค่าซื้อยานพาหนะ ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา ค่าเดินทางในท้องถิ่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ
- 1.8 การบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ ค่าผ่านประตู อุปกรณ์การศึกษา เครื่องดนตรี หนังสืออ่านที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน กิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น
- 1.9 การศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษา ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา เป็นต้น
- 1.10 ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ได้แก่ ของใช้บุคคล เช่น แปรงสีฟัน ยาสีฟัน สบู่ยาสีฟัน เครื่องสำอาง ฯลฯ บริการส่วนบุคคล เช่น ค่าตัดผม ตัดผม ฯลฯ
- 1.11 เบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งไม่จัดอยู่ใน 10 รายการข้างต้น
2. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค เป็นค่าใช้จ่ายอื่นนอกเหนือจากการซื้อสินค้าและบริการประเภทอุปโภค ได้แก่ ค่าภาษี ของขวัญและเงินบริจาค ดอกเบี้ย เงินกู้ ซื้อสลากกินแบ่ง ฯลฯ สมศักดิ์ สามัคคีธรรม (2533 : 34) รายได้ที่ใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคต่าง ๆ แบ่งเป็นหมวดโดยจำแนกเป็น 10 หมวด ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 1. หมวดค่าอาหาร ซึ่งเป็นหมวดจำเป็นพื้นฐานที่สุดสำหรับการมีชีวิตอยู่ของบุคคล
 2. หมวดค่ารักษาพยาบาล เป็นหมวดจำเป็นพื้นฐานสำหรับบุคคล
 3. หมวดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นหมวดจำเป็นพื้นฐานสำหรับบุคคล
 4. ค่าใช้จ่ายส่วนตัว อาทิเช่น ค่าเครื่องสำอาง ค่าตัดผมทำผม เป็นต้น
 5. ค่าใช้จ่ายค่าที่อยู่อาศัย ซึ่งหมายถึงค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ดินปลูกบ้าน ค่าน้ำและค่ากระแสไฟฟ้า เป็นต้น
 6. ค่าใช้จ่ายด้านของใช้ในบ้าน เช่น เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ในห้องครัว เป็นต้น
 7. ค่าใช้จ่ายด้านส่งเงินให้พ่อแม่ใช้สอย
 8. ค่าใช้จ่ายด้านศาสนาและประเพณี อาทิ ตักบาตร เข้าวัด ทำบุญ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า งานแต่งงาน งานบวชและงานศพ เป็นต้น
 9. ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิง
 10. หวย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่บุคคลนิยมใช้วิธีการเลี้ยงโชค ซึ่งเป็นหวยที่ดินและหวยรัฐบาล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รายจ่าย หมายถึงการนำรายได้ที่เป็นตัวเงินและค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่สามารถตีค่าเป็นเงินได้นำมาเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

มีผู้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ต่าง ๆ ได้ดังนี้

ยรรยง หอมศรีวรานนท์ (2543 : 16) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า หมายถึงคุณภาพในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองและศาสนา ซึ่งมีค่าเทียบเคียง ไม่มีเกณฑ์ตายตัวแน่นอน กล่าวคือทุกคนหรือทุกทุกประเทศอาจกำหนดเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ กันไปตามความต้องการและความต้องการในคุณภาพชีวิตนี้ย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและภาวะองค์ประกอบของชีวิต

พนม ศรีพิกุล (2554 : 29-30) ให้ความหมายของชีวิตว่า คุณภาพชีวิตของบุคคลประกอบด้วย 2 ส่วน คือส่วนแรกบุคคลได้มีสิ่งที่เป็นแก่ความต้องการของชีวิต เช่น อาหาร บ้านเรือนที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า สุขภาพ แข็งแรง เจ็บป่วยน้อยครั้ง และมีความมั่นคงในชีวิตมีเศรษฐกิจดี สังคมดี สนใจการเมือง ส่วนที่สองบุคคลมีค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งแต่ละบุคคลใช้เป็นรากฐานการตัดสินใจในอันสำคัญของชีวิต มีความสมดุลระหว่างความปรารถนาและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงความปรารถนา มีจุดมุ่งหมายชีวิต มีความราบรื่นในครอบครัว

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2540 : 30) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ว่า คุณภาพชีวิตการทำงานหมายถึงชีวิตการทำงานที่มีศักดิ์ศรีเหมาะสมกับเกียรติภูมิและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของบุคลากร นั่นก็คือชีวิตการทำงานที่ไม่ถูกเอาเปรียบและสามารถสนองความต้องการพื้นฐานที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

บุญแสง ชีระภากร (2533: 114) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตการทำงานว่า หมายถึงความรู้สึกพึงพอใจที่แตกต่างกันไปตามมิติการรับรู้ของแต่ละบุคคล เพราะต่างมีพื้นฐานภูมิหลังลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว บางคนอาจสนใจที่เนื้อหาของงาน บางคนสนใจสภาพแวดล้อมและค่าตอบแทน บางคนเน้นในเรื่องความก้าวหน้าในอนาคต และลักษณะอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไปมากมาย

สิทธิชัย อุดตระภูต (2538 : 22) ได้นิยามว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับสิ่งแวดล้อม โดยส่วนรวมในการทำงาน โดยเน้นมิติเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ ซึ่งมักจะถูกกลืนจากปัจจัยทางเทคนิคและปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ในการออกแบบการทำงาน

ดีเลโมท และทากิซาว่า (Delqamotte and Takezawa. 1984: 28) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึงผลดีของงานที่จะมีผลต่อพนักงานซึ่งเกิดจากการปรับปรุงหน่วยงานและลักษณะงาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานควรจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษเกี่ยวกับการส่งเสริมชีวิตการทำงาน ในแต่ละบุคคล และรวมถึงความต้องการของพนักงานในเรื่องความพอใจในงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะมีผลต่อสภาพการทำงานของเขาด้วย

สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ซึ่งสามารถสนองต่อความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในการทำงาน อันจะก่อให้เกิดผลดีกับตนเอง และทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนั้นยังทำให้การดำเนินชีวิตของบุคคลมีความสุข มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการพัฒนาด้านคุณภาพ สุขภาพ เศรษฐกิจสังคม การศึกษา การเมืองการปกครอง ซึ่งรวมเอาทุกด้านของมนุษย์ไม่มีกฏเกณฑ์ตายตัว แต่เป็นไปตามความต้องการของบุคคลเพื่อความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน โดยได้รับการยอมรับจากสังคมที่ตนอยู่โดยทั่วไป คุณภาพชีวิต หมายถึงการที่บุคคลสามารถดำรงชีวิตและดำเนินกิจกรรมทั้งหลายของชีวิตด้วยพลังกำลังและความรู้ ความสามารถที่ตนมีอยู่ด้วยความราบรื่นทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและได้รับการยอมรับนับถือจากสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ตามสมควร

สุพรรณ ทศน์และคณะ (2551 : 104) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตของบุคคลประกอบด้วย 2 ส่วน คือส่วนแรกบุคคลได้มีสิ่งที่เป็นแก่ความต้องการของชีวิตมีความสมดุลระหว่างความปรารถนาและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงความปรารถนามีจุดมุ่งหมายชีวิต มีความราบรื่นในครอบครัว

ในทฤษฎีของนักจิตวิทยาและนักวิชาการสาขาสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์อื่น ๆ ได้แบ่งมนุษย์ออกเป็น 3 ส่วน คือร่างกายหรือองค์ประกอบทางชีววิทยา ทางอารมณ์ เช่น ความรู้สึก ใจ เสียใจและความคิด เช่น จินตนาการ ความใฝ่ฝัน ความเชื่อถือและค่านิยม เป็นต้น

องค์ประกอบเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหว เช่น มีเกิด เติบโต เสื่อมโทรมและสิ้นชีวิต จึงทำให้เกิดความต้องการด้านต่าง ๆ มากมาย ตามธรรมชาติของชีวิต ซึ่งอาจจำแนกได้ ดังนี้

1. ทางร่างกาย เช่น ความต้องการในการกินอยู่ หลับนอนและสืบพันธุ์ เป็นต้น
2. ทางอารมณ์ ได้แก่ ความ อยากสนุกสนาน สดชื่น รื่นเริงตา ความเจริญหูเจริญใจ ความรักความอบอุ่นและความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เป็นต้น
3. ทางสังคม เช่น ความต้องการที่จะมีหน้ามีตา ได้รับการยกย่อง การยอมรับความรู้สึกเป็นเจ้าของและความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นต้น
4. ทางความคิด เช่น ความต้องการที่จะรู้จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ หรือการคิดค้นหาวิธีป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งหลายให้ตัวเองได้ดำรงชีพอย่างสุขสบาย เป็นต้น

5. ทางจิตใจ เช่น ความต้องการที่จะมีคุณค่ามีประโยชน์ในชุมชนต้องการที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางใจต้องการความมั่นใจว่ามีความสุขหรือมีชีวิตที่ดีกว่าในโลกหน้า ได้รับความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งหลายหรือจะได้รับความสุขสงบ ความต้องการดังกล่าวของบุคคลได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของสถาบันทางสังคมทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการเหล่านี้ของบุคคลคือ

5.1 ครอบครัวยุคใหม่ ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ ทางเพศ การสืบสกุล การเลี้ยงดูอบรมและการพัฒนาให้ผู้เยาว์เติบโต เป็นบุคคลที่พึ่งปรารถนาในสังคมในทุกด้านของชีวิต นับแต่ปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน (อาหารเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล) ไปจนถึงการสร้างสรรคบุคลิกภาพที่ถูกต้องเหมาะสม

5.2 เศรษฐกิจ ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการปัจจัยสี่และการสร้างโอกาสในการทำมาหากินเลี้ยงชีพตามความถนัดและความสนใจของบุคคล เช่น การผลิต การจำหน่าย การขนส่ง และการบริการธุรกิจ

5.3 การสาธารณสุข ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการมีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคความต้องการน้ำดื่ม น้ำใช้ อากาศที่สะอาดบริสุทธิ์

5.4 นันทนาการและวัฒนธรรม ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการมีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรค ความต้องการน้ำดื่ม น้ำใช้ อากาศที่สะอาดบริสุทธิ์

5.5 การปกครอง ทำหน้าที่สนองตอบความต้องการดำรงชีวิตอย่างสงบสุขทั้งทางร่างกาย จิตใจ จึงต้องมีผู้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลให้ทุกคนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทำหน้าที่สร้างสรรค์บรรยากาศให้บุคคลได้ใช้ริเริ่มแสดงความสามารถของตนเอง พึ่งตนเองและรักในศักดิ์ศรีของความเป็นคน

5.6 การศึกษา ทำหน้าที่เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก และชีวิตในทุกด้านกับบุคคล เพื่อตอบสนองความต้องการทางความคิด การดำรงชีวิตในสังคมและอื่น ๆ

5.7 ศาสนา ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการทางจิตใจที่ลึกถ้ำ ช่วยให้บุคคลคลายความทุกข์พบความสุข มีอารมณ์ผ่องแผ้ว มีคุณธรรม สามารถควบคุมความต้องการและตอบสนองความต้องการให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมได้ ช่วยสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกันได้

องค์ประกอบของชีวิตและการตอบสนองจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากน้อยแตกต่างกันหน้าที่และความรับผิดชอบของสถาบันทางสังคมดังกล่าวแล้ว จึงมีส่วนสร้างคุณภาพชีวิต ให้กับบุคคลตั้งแต่เริ่มมีการปฏิสนธิในครรภ์มารดาและแต่ละวัยที่ได้เติบโตอยู่ในสังคม การเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรในทางที่เพิ่มขึ้นเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้สถาบันทางสังคมไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน สิ่งซึ่งบอกรูปภาพชีวิต

1. สิ่งซึ่งบอกรูปภาพชีวิตด้านร่างกาย เช่น

- 1.1 อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย
- 1.2 สุขภาพอนามัย
- 1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ
- 1.4 ภาวะแวดล้อมที่ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ เสียง
- 1.5 มีทรัพยากรที่เป็นแก่การดำรงชีวิต เช่น รายได้ ฯลฯ
- 1.6 มีการคมนาคมที่สะดวก
- 1.7 มีโอกาสได้รับการศึกษาและการประกอบอาชีพเท่าเทียมกัน
- 1.8 มีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน
2. สิ่งซึ่งบอกคุณภาพชีวิต ด้านอารมณ์
 - 2.1 การพักผ่อน หย่อนใจที่มีคุณภาพประโยชน์
 - 2.2 การแสดงออกทางอารมณ์อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและชุมชน
 - 2.3 ความรักในหมู่คณะ
3. สิ่งซึ่งบอกคุณภาพชีวิตด้านความคิด จิตใจ เช่น
 - 3.1 ความมีระเบียบวินัย
 - 3.2 ค่านิยมทางวัฒนธรรม
 - 3.3 มีความรู้ สติปัญญา ความสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน
 - 3.4 การสร้างความสำเร็จและการมีเป้าหมายชีวิตที่เหมาะสม
 - 3.5 มีความซื่อสัตย์สุจริต
 - 3.6 มีความเอื้ออารีต่อกัน
 - 3.7 มีความกตัญญู เสียสละและจงรักภักดี
 - 3.8 ความศรัทธาในศาสนา
 - 3.9 ละเว้นอบายมุข

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุ

ได้มีองค์การทางวิเคราะห์และนักวิชาการให้ความหมายผู้สูงอายุไว้ต่าง ๆ ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. ออนไลน์. 1995) ให้ความหมายของผู้สูงอายุว่าหมายถึง ประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

นิตา ชูโต (2525 : 9 ; อ้างถึงใน กัมพล กล้าสีทอง. 2555 : 5) ได้ให้ความหมายผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุวัดด้วยจำนวนปีตามปฏิทินของเวลาที่ ได้มีชีวิตอยู่ ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดของนักวิชาการ ศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยพิจารณาความเป็นผู้สูงอายุไว้ 4 ลักษณะคือ พิจารณาจากอายุการเปลี่ยนแปลง ของร่างกายจิตใจและลักษณะบทบาททางสังคม

กรมประชาสงเคราะห์ (2529 : 12) ให้ความหมายคำว่าผู้สูงอายุว่า หมายถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ในระยะสุดท้ายในช่วงอายุของมนุษย์ ความสูงอายุนี้เริ่มตั้งแต่เกิดมาและ ดำเนินต่อเนื่อง ไปจนถึงสิ้นสุดอายุขัยของสิ่งมีชีวิตนั้น

คณะกรรมการวิสามัญสวัสดิการผู้สูงอายุและการพัฒนาสังคม (2534 : 22) ระบุว่า ผู้สูงอายุ หมายถึงผู้ที่อยู่ในช่วงของการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในระยะสุดท้ายของช่วงอายุมนุษย์ ความสูงอายุนี้จะเริ่มตั้งแต่เกิดมา และดำเนินต่อเนื่องไปจนถึงสิ้นสุดอายุขัยการสิ่งมีชีวิตนั้น

สุรกุล เจนอบรม (2541 : 9) กล่าวว่าผู้สูงอายุ หมายถึงบุคคลที่มีชีวิตในช่วงสุดท้ายของชีวิต ซึ่งเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและหน้าที่การงานทางสังคม ซึ่งแต่ละบุคคล จะเกิดความเสื่อมแตกต่างกัน

สมบูรณ์ ศาลชีวิน (2537 : 57) กล่าวว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความเสื่อมของร่างกายไปโดยธรรมชาติ มีกำลังลดลงลง เริ่มเขื่องช้าจึงเป็นบุคคลที่ถูกลดและสังคมควรให้การเอาใจใส่ดูแล เป็นพิเศษ

ยูวดี กฤษวัฒนาภรณ์ (2537 : 57) กล่าวว่า ผู้สูงวัยหรือผู้สูงอายุเป็นช่วงสุดท้ายตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป สภาพความเสื่อมทางกายและจิตใจจะมีมากในระยะนี้ ขาดความไว้วางใจความจำเสื่อม ความคิด อ่านช้าลง สภาพร่างกายเสื่อมถอย

นิตา ชูโต (2525 : 14) ได้ให้ความหมาย ผู้สูงอายุว่า หมายถึงผู้ที่มีอายุวัดด้วยจำนวนปี ตามปฏิทินของเวลาที่ ได้มีชีวิตอยู่ ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดของนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดย พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุไว้ 4 ลักษณะ คือ พิจารณาจากอายุ การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และลักษณะบทบาททางสังคม

สุรกิจ เจนอบรม (2541 : 12) กล่าวว่า ผู้สูงอายุ หมายถึงบุคคลที่มีชีวิตในช่วงสุดท้ายของ ชีวิต ซึ่งเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและหน้าที่การงานทางสังคม ซึ่งแต่ละ บุคคลจะเกิดความเสื่อมแตกต่างกัน

จากการศึกษาความหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุกล่าวโดยสรุป ได้ว่า ผู้สูงอายุ คือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เป็นวัยสุดท้ายของชีวิต เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง ในทางเสื่อมถอยทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมและเป็นบุคคลสมควรได้รับการอุปการะช่วยเหลือ รวมทั้งได้รับการดูแลจากลูกหลานตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

ความสำคัญของผู้สูงอายุ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุมาตลอดและมีกฎหมายไทยที่บัญญัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุมีทั้งที่เป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ได้บัญญัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุมาตรา 81 กำหนดภารกิจให้รัฐพึงช่วยเหลือหรือสงเคราะห์ผู้สูงอายุอย่างจริงจัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุในมาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 นับเป็นบทบัญญัติแรกของกฎหมายไทยที่กล่าวถึงผู้สูงอายุ โดยกล่าวถึงผู้ซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวได้รับรู้ว่าผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปี เป็นผู้ที่พ้นจากวัยทำงานแล้วเมื่อผู้ซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีไม่ได้รับการจ้างงานก็อาจประสบความยากลำบากในการยังชีพได้

มาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 นี้เป็นบทบัญญัติแรกของกฎหมายไทยที่พยายามตอบสนองความต้องการ หรือความจำเป็นของผู้สูงอายุอย่างเฉพาะเจาะจงความช่วยเหลือที่รัฐอาจให้แก่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพนั้น อาจเป็นได้ทั้งการให้เป็นเงินช่วยเหลือการจัดหางานที่เหมาะสมกับกำลังของผู้สูงอายุ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีบทบัญญัติตามมาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์และรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ และมาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุขการศึกษาและวัฒนธรรม คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัยส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติมี 2 ประการคือ

1. การกำหนดให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุน สถานภาพบทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุ และให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักที่ดูแล รับผิดชอบการจัดทำแนวทางปฏิบัติตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การกำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดให้ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษด้วยความสะดวกและรวดเร็ว การบริการการศึกษา การศาสนา และการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการ

ดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพหรือฝึกอชีพที่เหมาะสม การที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้นี้ จำนวนของผู้สูงอายุในแต่ละครัวเรือนจะมีมากกว่าคนวัยทำงาน ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาผู้สูงอายุ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และพ้นจากสภาพการเป็นภาระของสังคมหรือคนในครอบครัว ภารกิจนี้เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่มีบทบาทในด้าน การจ้างงานหรือการสร้างรายได้ มิใช่หน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์. ออนไลน์. 2547)

สรุปได้ว่า บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ได้ให้ความสำคัญแก่ ผู้สูงอายุ โดยเน้นที่การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีอาชีพหรือกิจกรรมที่เหมาะสม การจัดที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นและให้ได้รับสวัสดิการจากรัฐที่เพียงพอเพื่อไม่เป็นภาระแก่ สังคม

บทบาทของผู้สูงอายุ

บทบาทของผู้สูงอายุในสังคมไทยในฐานะที่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ชีวิตมาก หรือกล่าวได้ว่า เป็นผู้ที่มีน้ำร้อนมาก่อนและเป็นผู้ที่สั่งสมสืบทอดภูมิปัญญา จากอดีตมาจนถึงปัจจุบันผู้สูงอายุ เป็นผู้ที่มีบทบาททางด้านการอบรม สั่งสอนบุตร ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือแก้ปัญหา ในครอบครัว รวมทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแก่บุตรหลาน ในครอบครัว ในส่วนของบทบาทต่อชุมชน ผู้สูงอายุมีบทบาทในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ไทย การจัดการด้านพิธีกรรม และการปฏิบัติธรรมทางศาสนา รวมทั้งการพุดชกุงเพื่อสร้างความ สามัคคีในชุมชน แต่มีบทบาทน้อยในด้านการเป็นผู้นำทางการปกครองและการแก้ไขปัญหาทางด้าน เศรษฐกิจ ผู้สูงอายุมีบทบาทในการถ่ายทอดคำสอนทางศาสนา การเสียดละกำลังทรัพย์เพื่อช่วยเหลือ ชุมชน ถึงแม้ผู้สูงอายุเมื่อพ้นวัยทำงานแล้ว บทบาททางสังคมภายนอกจะมีแนวโน้มลดลง แต่บทบาท ของผู้สูงอายุต่อสังคมก็ยังสามารถพบเห็นได้ทั่วไปจากแหล่งชุมชนต่าง ๆ ผู้สูงอายุในชุมชนมี บทบาทที่ค่อนข้างหลากหลายทั้งบทบาททางตรงและทางอ้อม โดยครอบคลุมถึงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองดังนี้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ออนไลน์. 2547)

1. บทบาททางเศรษฐกิจ บทบาททางด้านนี้ของผู้สูงอายุต่อชุมชนโดยตรงยังมีอยู่น้อยมาก เท่าที่มีอยู่ คือการเป็นเจ้าของที่ดินและบ้าน ซึ่งการมีบทบาทเชิงเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ นอกจากจะ ทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของผู้สูงอายุ ที่ยังสามารถทำประโยชน์ให้กับตนเองและผู้อื่นในวัยบั้นปลายของชีวิตและผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ในทางเศรษฐกิจมีโอกาสที่จะมีบทบาททางสังคมในชุมชนมากขึ้น ส่วนในทางอ้อมผู้สูงอายุ อาจใช้ ประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจที่มีมายาวนาน เข้ามาช่วยแก้ไขหรือจัดการกับเหตุการณ์วิกฤติ ทางสังคมที่มีต่อเศรษฐกิจของสังคมที่เกิดขึ้น ในการทำหน้าที่สั่งการ แนะนำ และดูแลบุคคลที่อยู่

ในวัยผลิตทางเศรษฐกิจของชุมชนตลอด จนช่วยดูแลสุขภาพของเพื่อนผู้สูงอายุด้วยกัน หากผู้สูงอายุสุขภาพดีก็เท่ากับลดการสูญเสียทางเศรษฐกิจในเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษา ขณะเดียวกันเป็นการรักษาศักยภาพของผู้สูงอายุที่ยังมีประโยชน์ต่อสังคม

2. บทบาททางสังคม เนื่องจากสังคมไทยมีประเพณี วัฒนธรรมและหลักคำสั่งสอนของศาสนาให้ยึดมั่นในระบบอาวุโส ให้ความสำคัญเชิดชูต่อผู้สูงอายุ เพราะบุคคลเหล่านั้นล้วนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สามารถอบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่คนรุ่นหลังได้ ดังนั้นบทบาทต่อสังคมจึงได้แก่การอบรมสั่งสอน เป็นที่ปรึกษาและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม บทบาทของผู้สูงอายุต่อสังคมทางตรงคือการบำรุงรักษาและถ่ายทอดความรู้ที่มีคุณค่าให้ตกทอดสู่คนรุ่นหลัง หรือการถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของตนเองให้แก่คนรุ่นปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพ การแก้ปัญหาในอาชีพ หรือการใช้ชีวิต การจัดการด้านพิธีกรรม อย่างไรก็ตามการขอให้ผู้สูงอายุไปเป็นวิทยากรหรือผู้บรรยายความรู้ต่าง ๆ ในวงกว้างยังมีน้อยมาก ทำให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีบทบาททางสังคมไม่มากทั้ง ๆ ที่ยังมีศักยภาพ ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากความสามารถของผู้สูงอายุยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับ ผู้สูงอายุที่มีบทบาทในชุมชนได้มากมักเป็นผู้ที่มีพื้นฐานทางการศึกษามาก่อน เช่น เป็นข้าราชการหรือผู้ทำงานในองค์กรธุรกิจ ซึ่งเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุยังสามารถรวมตัวพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง

3. บทบาททางการเมืองการปกครอง แม้ว่าบทบาทในการเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองของผู้สูงอายุจะลดลง เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่มิได้ตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่น กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ต้องเกษียณอายุเมื่อมีอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่อย่างไรก็ตามถ้าเป็นการเมืองระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) อบจ. (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) ซึ่งไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุ จะพบว่า ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับทางการเมือง โดยได้รับเลือกให้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองเช่นเดียวกับวัยหนุ่มสาว ดังนั้นอนาคตผู้สูงอายุอาจจะมีบทบาททางการเมืองที่โดดเด่น เพราะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากยิ่งขึ้น

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย

การบริหารจัดการและการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยที่จะให้ได้รับการรับรองการดูแลอย่างดี เป็นการประกันว่าผู้สูงอายุจะได้รับการดูแลอย่างดี เหมือนกับผู้สูงอายุในประเทศอื่น ๆ เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์ในเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย เพื่อให้แผนงาน นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ได้นำไปสู่การปฏิบัติ ในปี พ.ศ. 2542 ผู้แทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและเอกชนองค์กร ผู้สูงอายุและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ร่วมกันจัดทำปฏิญญาผู้สูงอายุไทยขึ้น เพื่อถือปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้รัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชนและสถาบันสังคมต่าง ๆ

ได้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของผู้สูงอายุ ซึ่งได้ทำประโยชน์ในฐานะ “ผู้ให้” แก่สังคม มาโดยตลอด ดังนั้นจึงควรได้รับผลในฐานะเป็น “ผู้รับ” จากสังคมด้วยปัญญาผู้สูงอายุไทยเป็นพันธกรณี เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ สาระสำคัญมีดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ. 2543 : 47)

1. ผู้สูงอายุได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้งและละเมิดสิทธิ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองหรือครอบครัวได้และผู้พิการที่สูงอายุ
2. ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัวโดยได้รับความเคารพ รัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับบทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธอันดีในการอยู่กันอย่างมีความสุข
3. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษา เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้านเพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย
4. ผู้สูงอายุควรได้รับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมเพื่อให้เกิดความภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า
5. ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกันและสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจร โดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามศรัทธา
6. ผู้สูงอายุควรมีบทบาท และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้และความเข้าใจอันดีระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันและกับบุคคลทุกวัย
7. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องกำหนดนโยบายและแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
8. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุเพื่อเป็นหลักประกันและบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิ คุ้มครองสวัสดิภาพและจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ
9. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องรณรงค์ปลูกฝังค่านิยม ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ ตามวัฒนธรรมที่เน้นความกตัญญูต่อบุคคลและความเอื้ออาทรต่อกัน

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับผู้สูงอายุอย่างมีเป้าหมายและเป็นระบบ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้จัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2564) กำหนดให้แผนฉบับนี้เป็นแผนยุทธศาสตร์ 5 หมวดได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ
2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ
3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ
5. ยุทธศาสตร์การประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านสูงอายุและการติดตามประเมิน

ผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 หมวดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุปรากฏอยู่ 3 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเมื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ และ 3) ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ให้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

ผู้สูงอายุอยู่ภายใต้ปรัชญาการสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุที่เน้นกระบวนการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคม โดยให้ผู้สูงอายุช่วยตนเองครอบครัวเกื้อหนุนชุมชน ช่วยเหลือสังคม รัฐเกื้อหนุนการตระหนักในคุณค่าและศักยภาพของผู้สูงอายุ การสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชน ดังนั้นร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 ได้กำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละยุทธศาสตร์ไว้ชัดเจน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ผู้สูงอายุ มีสถานะดี ทั้งสุขภาพกาย และจิตอยู่กับครอบครัวอย่างอบอุ่น มีหลักประกันมั่นคง อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้มีส่วนร่วมและเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของครอบครัวและชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

ความหมายของสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม (Social Welfare) เป็นงานบริหารรัฐบาลในการที่จะพยายามขจัดทุกข์บำรุงสุข เพื่อความอยู่กินดีของราษฎร เห็นได้เด่นชัดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ ดังนั้นเราจึงควรเข้าใจความหมายของงานสวัสดิการสังคมก่อนว่าหมายถึงอะไร มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

โรเบิร์ต และคณะ (Robert and et all, 2012 ; อ้างถึงใน มลฤดี ศรีสุข, 2545 : 12) ให้ความหมายสวัสดิการสังคม หมายถึงการปฏิบัติจัดทำทั้งหลายไม่ว่าโดยส่วนราชการหรือเอกชน เป็นการปฏิบัติจัดทำเพื่อช่วยเหลือบุคคล ครอบครัว กลุ่มชน ชุมชนให้มาตรฐานการครองชีพอันดี มีสุขภาพและสังคมที่น่าพึงใจ โดยมุ่งให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้และช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมเดี๋ยวยต่อไป ความหมายครอบคลุมไปถึงการดำเนินการทุกอย่างทั้งของรัฐบาลและเอกชนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์หรือกลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคมผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ให้มีความสุขทั้งกายและใจ

กรมประชาสงเคราะห์ (2523 : 234) ให้ความหมายว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นความอยู่ของประชาชนทั่วไปทุกด้านเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคมและพัฒนามนุษย์และกลุ่มต่าง ๆ พื้นฐานในเรื่องสวัสดิการสังคมจะประกอบด้วย 1) มีหลักประกันรายได้ต่ำ 2) มีการจัดหาบ้านช่องที่พักอาศัยของประชาชน 3) มีบริการในเรื่องสุขภาพของประชาชน 4) มีระบบการประกันสังคม

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ออนไลน์, 2547) ได้ให้ความหมาย “สวัสดิการสังคม” ว่า หมายถึงระบบการจัดบริการสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม การมีนันทนาการและบริการสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการสังคมทุกระดับ

วันทีย์ วาสิกะสินและคณะ (2543 : 1) ได้ให้ความหมาย “สวัสดิการสังคม” หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและอาสาสมัคร เพื่อมุ่งป้องกันและขจัดปัญหาสังคมหรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล กลุ่ม และชุมชนและได้ให้ความหมาย “สวัสดิการสังคม” เป็นระเบียบ นโยบาย ผลประโยชน์และบริการ ซึ่งจะทำการดำเนินการจัดบริการต่าง ๆ เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นที่ยอมรับกันว่าสวัสดิการสังคมเป็นบริการพื้นฐานที่มีความสำคัญ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและถาวร เปลี่ยนแปลงจากสภาวะที่เคยยากลำบากไปสู่สิ่งที่คาดหวังว่าดีกว่ารวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

ชรินทิพย์ วันดี (ออนไลน์, 2554) กล่าวว่า งานบริการสังคม (Social Services) เป็นส่วนหนึ่งของงานสวัสดิการสังคม (Social Welfare)

ศรีทับทิม พานิชพันธ์ (2525 : 12) ให้ความหมายว่า สวัสดิการ หมายถึงการมีวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ราบรื่นมั่นคงตลอดจนการกินดีอยู่ดี มีมาตรฐานในการครองชีพสูงขึ้นมีสุขภาพ

และอนามัยดี ซึ่งสวัสดิการของแต่ละบุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความสมบูรณ์ทางร่างกาย ความสมบูรณ์ทางวัตถุและความสมบูรณ์ทางจิตใจ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ออนไลน์, 2547) นิยามสวัสดิการสังคมว่า “สวัสดิการสังคม” หมายถึงระบบการจัดบริการสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากการที่ประชาชนไม่สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้หรือไม่สามารถปรับตัวเข้ากับระบบของสังคมและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมของตนเองได้ ทั้งนี้โดยที่บริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน และความมั่นคงทางสังคมในระดับมาตรฐาน เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

เรณู โชติดิตร (2554 : 28) ให้ความหมายว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปทุกด้านเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคมและพัฒนาบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ พื้นฐานในเรื่องสวัสดิการสังคมจะต้องประกอบด้วย มีหลักประกันรายได้ต่ำ มีการจัดหาบ้านช่องที่พักอาศัยของประชาชนมีบริการในเรื่องสุขภาพของประชาชนมีระบบการประกันสังคม

จากคำนิยามที่ให้ความหมายของคำว่า “สวัสดิการสังคม” กล่าวโดยสรุปว่า สวัสดิการสังคมเป็นระบบการจัดบริการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกระดับทั้งรัฐบาลและเอกชนเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีหรือไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลแต่ละวัย

ความสำคัญของงานสวัสดิการชุมชน

ความสำคัญของงานสวัสดิการสังคม สามารถแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ (มลฤดี ศรีสุข, 2545 : 13)

1. ด้านการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐบาลมีหน้าที่ต้องบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน สร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชน ตลอดจนการยกระดับการครองชีพของบุคคลผู้ที่ไม่ได้รับความผาสุกเท่าที่ควรให้ดีขึ้น ให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่ในระดับเหมาะสม
2. ด้านเศรษฐกิจ ประชากรเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งของชาติ ในการที่จะสร้างสรรค์ความเจริญในทุก ๆ ด้านให้กับประเทศชาตินั้น ประชาชนเป็นตัวจักรสำคัญในทางเศรษฐกิจ เป็นทั้งผู้ประกอบการ บริโภค ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติกิจการทั้งหลายจะสำเร็จได้ผลสมบูรณ์นั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนเป็นสำคัญ นั่นหมายถึงการที่ประชาชนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ จิตใจ แจ่มใส มีความเป็นอยู่ดี ความขยันขันแข็งกระตือรือร้น
3. ด้านความมั่นคงของชาตินั้น จะต้องประกอบด้วยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ดังนั้นการที่จะเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาตินั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่ครอบครัวและประชาชนผู้ที่จะมาทำหน้าที่ป้องกันชาติเพื่อความมั่นคงของชาติ

4. ด้านเกียรติภูมิของประเทศ รัฐบาลมีหน้าที่จะต้องเป็นผู้สร้างหลักประกันในกิจการที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เรามรบนับถือในคุณค่าตัวบุคคล บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการบริการจากสังคมในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม

ทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม (Social Welfare) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายคำว่า “สวัสดิการสังคม” ไว้ว่าเป็นระบบการจัดการบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันการแก้ไขปัญหาการพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมและตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมเป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษาสุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัยการทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรมและบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับและการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

วันทนี วาสิกะสิน และคณะ (2547 : 2) ได้ให้ความหมายคำว่า “สวัสดิการสังคม” ไว้ว่า หมายถึงการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนนับตั้งแต่ประชากร สาธารณสุข การศึกษา เศรษฐกิจ ซึ่งเห็นว่าสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องของทุกคนในสังคมเพราะสวัสดิการสังคมมีความหมายถึง การดูแลทุกคนต้องอยู่ดีกินดี ดังนั้น ทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานตามสิทธิ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดบริการต่าง ๆ ไว้ให้

สวัสดิการสังคมมีความหมายที่แตกต่างหลากหลาย และสามารถพิจารณาได้หลายระดับ ขึ้นอยู่กับผู้นำไปใช้จะนิยามความหมายครอบคลุมไปสู่ระดับที่กว้างขวางและลึกซึ้งเพียงไรดังที่ได้สรุปไว้ดังนี้ (ระพีพรรณ คำหอมและคณะ. 2548 : 1-4)

สวัสดิการในสังคมในมุมมองทางสังคมศาสตร์ คือการดำรงชีวิตที่ “อยู่ดี กินดี” (Well-being) มีโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐด้านหลักประกันพื้นฐานที่จำเป็น และมีคุณภาพที่ดีสวัสดิการสังคมในทางเศรษฐศาสตร์ที่ยึดความพอใจของผู้บริโภคเป็นตัวกำหนดเพราะเป็นผู้เข้าถึงและได้รับสวัสดิการที่อยู่บนพื้นฐานความพอใจของตนเอง

สวัสดิการสังคม เป็นระบบบริการทางสังคมที่ครอบคลุมตั้งแต่การให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปจนถึงการปกป้องคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพอย่างรอบด้านตั้งแต่ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมถึงจิตวิญญาณและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ดังนั้นสวัสดิการสังคมจัดเป็นสิทธิพื้นฐานทางสังคม (Social Basic Right) ที่พลเมืองทุกคนพึงได้รับอย่างทั่วถึงเสมอภาคและเป็นธรรม

สวัสดิการสังคม ในความหมายที่เป็นพลวัตที่มีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งแวดล้อม ในชุมชน โดยถือว่า ฐานทรัพยากรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตามความเป็นอยู่โดยตรงระบบสวัสดิการ สังคม มีความหมายกว้างขวางหลายระดับ เช่น

1. สวัสดิการสังคมสำหรับคนทั้งหมด (Welfare For All) หมายถึง การให้บริการเป็น หลักประกันพื้นฐานแก่สังคม เช่น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี หรือโครงการหลักประกัน คุณภาพถ้วนหน้า

2. สวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบปัญหาทางสังคม (Welfare for The Underprivileged Group) หมายถึง การจัดบริการทางสังคมเพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือให้ การบำบัดฟื้นฟู ป้องกันและพัฒนากลุ่มประชาชน ผู้ด้อยโอกาสกลุ่มผู้ประสบปัญหาทางสังคม ในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการสถาน สงเคราะห์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นต้น

3. สวัสดิการสังคมภาคชุมชน (Community Welfare) หมายถึง สวัสดิการสังคมจัดให้ ประชาชนในชุมชนที่ถูกทอดทิ้ง ละเลย ประสบปัญหาทางครอบครัวสังคม โดยให้ที่พึ่งเป็นสวัสดิการ สังคมที่คนในชุมชน ร่วมกันกำหนดขึ้นมาจากกองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนแล้วนำดอกผล มาช่วยเหลือกลุ่มที่ยากลำบากในชุมชน เช่น เงินเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ คนพิการ เด็กกำพร้า หรือผู้ติด เชื้อเอชไอวี เงินช่วยเหลือลักษณะที่ยังไม่มีรูปแบบที่ตายตัว แต่อย่างไรก็ตามสวัสดิการสังคมภาคชุมชน ในปัจจุบันได้มีการดำเนินการหลากหลาย ทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรชาวบ้าน ทั้งที่สนับสนุนโดยภาครัฐหรือโดยกลุ่มชุมชน โดยตรง ขึ้นอยู่กับสถานะที่เป็นจริงของแต่ละชุมชน

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดูล (2547: 25) กล่าวถึงสวัสดิการสังคมว่า “เป็นการพยายามตอบ คำถามที่ว่า สังคมนั้นจะจัดการอย่างไรกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายและสังคม นั้นให้คุณค่ากับการร่วมกันเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุขของคน ทั้งสังคมได้อย่างไร”

บุญกร สุขแสน (2548 : 10) กล่าวว่า สวัสดิการสังคมในความหมายแคบจะครอบคลุมเฉพาะ การจัดบริการช่วยเหลือทางสังคมเฉพาะประชาชนผู้ด้อยโอกาสส่วนสวัสดิการสังคมในความหมาย กว้างขวางเป็นการอธิบายให้เห็นถึงสถานะหรือสภาพที่ประชาชนในสังคมมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีใน ด้านต่าง ๆ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยปัจจัย หรือ องค์ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านสุขภาพอนามัย (Health) การมีสุขภาพอนามัยที่ดี หมายถึงประชาชนพึงได้รับการ ป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ศาสนา ทุกภูมิภาค หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตาม หรือ ได้รับสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพที่ได้ มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาคและเป็นธรรม สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ปัญหา ของทุกคน

2. การศึกษา (Education) การมีการศึกษาที่ดี หมายถึงประชาชนพึงได้รับบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ การฝึกอบรมและการเรียนรู้ทุกรูปแบบเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อไปและแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมหรือด้อยโอกาสทางการศึกษาก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและการจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้น ทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างน้อยที่สุด ก็การศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ที่อยู่อาศัย (Housing) การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่สภาพเป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มาอย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องได้รับความปลอดภัย ความมั่นคงอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรม แออัด แวดล้อมด้วยมลพิษ หรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมทั้งทางร่างกาย จิตใจอารมณ์และสังคมที่อยู่อาศัยต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำเนินชีวิตได้เป็นปกติและมีความสุขกาย สุขใจ ตามสมควร

4. การมีงานทำและรายได้ (Employment and Incomes Maintenance) การมีงานทำการมีรายได้และการมีสวัสดิการแรงงาน หมายถึงประชาชนมีงานที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อยยังพอแก่การดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดี หรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุภัยต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ขัดศีลธรรมหรือกฎหมาย ประชาชนมีความภูมิใจของงานที่ทำและมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานนั้น ๆ ประชาชนต้องได้รายได้และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียมและยุติธรรม ประชาชนสามารถรวมกลุ่ม รวมตัวกัน ประชาชนสามารถรวมกลุ่ม รวมตัวกัน ปกป้องผลประโยชน์ของตนในรูปสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติ ประชาชนต้องได้รับการคุ้มครองจากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่

5. ความมั่นคงทางสังคม (Social Security) ประชาชนทุกคนที่มีรายได้ต้องได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนและครอบครัว ในรูปของการสังคมซึ่งควบคุมเรื่องผลประโยชน์จากการประกันสุขภาพการวิเคราะห์บุตร การชดเชย การขาดรายได้จากการเจ็บป่วย พิการ ทูพพลภาพ ชราภาพและการว่างงาน การประกันสังคม เป็นมาตรการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคงทางสังคมโดยเฉพาะกับประชาชนผู้ที่มีรายได้ประจำ ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน เมื่อมีเหตุให้สูญเสียรายได้ทั้งหมด บางส่วนหรือไม่เพียงพอแก่การยังชีพและนอกจากนี้แล้วยังหมายรวมถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

6. บริการสังคม (Social Services) เป็นการที่บริการแก่ประชาชนเพื่อช่วยเสริมสร้าง การมีคุณภาพชีวิตที่ดีช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง

เป็นสุข สมควรแก่อัตภาพเป็นบริการที่เน้นส่งเสริมสวัสดิการทางสังคมที่ดีของประชาชน ทั้งนี้ บริการสังคมจะแตกต่างจากบริการสาธารณะและสาธารณูปโภคที่เป็นการจัดการบริการทางกายภาพ หรือโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

7. นันทนาการ (Recreation) ประชาชนในสังคมมีกิจกรรมนันทนาการในองค์ประกอบของการมีสภาพชีวิตการเป็นอยู่ที่ดี ประชาชนพึงได้รับการตอบสนองความสุข ความพึงพอใจในด้านศิลปะ การบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ ตามประเพณีวัฒนธรรมของสังคมอย่างมีคุณภาพ (ไม้ป่า ชีรานันท์. 2552 : 6-8)

การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย

พนม ศรีพิบูล (2554 : 10) การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุไทย มีบริการหลักสำคัญอยู่ 3 รูปแบบดังนี้

1. การดูแลผู้สูงอายุในสถาบันเป็นหลัก (Institution Care Model) บริการสำคัญส่วนใหญ่จะเป็นภารกิจหลักของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ หน่วยงานที่ดูแล คือกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการบริการและสวัสดิการผู้สูงอายุที่ดำเนินการ โดยหน่วยงานของรัฐที่เป็นรูปธรรม ได้แก่

1.1 บริการสถานสงเคราะห์ เป็นบริการด้านที่อยู่อาศัยที่จัดให้กับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน เช่น ถูกทอดทิ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีผู้อุปการะดูแล บริการที่จัดให้ ได้แก่ บริการด้านปัจจัยสี่ บริการตรวจสุขภาพทั่วไป การรักษาพยาบาล บริการด้านกายภาพบำบัด บริการให้คำปรึกษา แนะนำ และการปรับตัว ฯลฯ ปัจจุบันสถานสงเคราะห์ของรัฐจำนวน 20 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ สามารถรับผู้สูงอายุได้ประมาณ 3,000 บาท ในปีงบประมาณ 2546 สถานสงเคราะห์จะถูกโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลดำเนินการจำนวน 13 แห่ง

1.2 ศูนย์บริการสังคมผู้สูงอายุ (Day Center) เป็นบริการให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว ได้มาใช้บริการและกิจกรรมภายในศูนย์ในลักษณะเข้าไปเย็นกลับ บริการที่จัดให้ภายในศูนย์ ได้แก่ บริการตรวจรักษาโรค บริการด้านกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ บริการที่จัดให้ภายในศูนย์ ได้แก่ บริการตรวจรักษาโรค บริการด้านกายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ บริการให้คำปรึกษา แนะนำบริการนันทนาการ กิจกรรมเสริมรายได้ บริการหน่วยเคลื่อนที่และบริการบ้านพักฉุกเฉิน ฯลฯ ปัจจุบันประเทศไทยมีศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุจำนวน 18 แห่งทั่วประเทศ และหน่วยบริการ 1 แห่ง สามารถให้บริการแก่ผู้สูงอายุได้ประมาณ 330,000 คน ในปีงบประมาณ 2546 จะโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลดำเนินการจำนวน 9 แห่ง

1.3 ศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชนเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง โดยวัดหรือสถาบันทางศาสนา เช่น โบสถ์ มัสยิด ฯลฯ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมตามความต้องการของชุมชน ปัจจุบันมีการตั้งศูนย์ฯ ประมาณ 200 แห่งทั่วประเทศ นอกจากนี้บริการหลักดังกล่าวแล้วยังมีการให้บริการสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องช่วยความพิการอื่น ๆ บริการหน่วยเคลื่อนที่และการจัดอบรมดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. การดูแลผู้สูงอายุโดยลดการพึ่งพาสถาบัน (Deinstitutionalization) บริการดูแลผู้สูงอายุโดยลดการพึ่งพาสถาบันที่สำคัญ คือบริการการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวในชุมชน โดยไม่ต้องเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ บริการนี้ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สูงอายุยากจน 'ไม่มีรายได้ ไม่มีผู้ดูแล เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2536 โดยรัฐจัดสรรให้เป็นเงินช่วยเหลือรายเดือน ๆ ละ 200 บาท / คน แบบตลอดชีพ ระยะเวลาจัดสรรให้ 20,000 คน ใช้งบประมาณ จำนวน 12 ล้านบาท (3 เดือน) และขยายเพิ่มขึ้นเรื่อยและในปี พ.ศ. 2542 เมื่อประเทศไทย ประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ รัฐได้เพิ่มเงินเบี้ยยังชีพเป็นเดือนละ 300 บาท / คน มีจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ 400,000 คน ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 1101.6 ล้านบาท เมื่อรัฐมีการปฏิรูประบบราชการส่งผลให้ในปีงบประมาณ 2545 ได้มีการโอนภารกิจของบริการเบี้ยยังชีพจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (กรมประชาสงเคราะห์เดิม) ไปให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเบิกจ่ายให้กับผู้สูงอายุแทน

3. บริการประกันสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากสภาพปัญหาด้านรายได้ถือเป็นปัญหาหลักของผู้สูงอายุไทยและบริการที่รัฐจัดให้ผู้สูงอายุมักเป็นบริการที่มุ่งช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจนขาดการอุปการะและช่วยเหลือตนเองไม่ได้ในรูปของการให้สิ่งของและบริการ และในระยะหลังเปลี่ยนมาในรูปของเงินใน โครงการเบี้ยยังชีพ เมื่อคิดคำนวณออกมาเป็นตัวเลขแล้วจะมีจำนวนน้อยมากและไม่สามารถกระจายไปยังผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละสถานภาพได้

รัฐบาลจึงได้นำความคิดการสร้างหลักประกัน โดยสร้างระบบให้ผู้ที่กำลังอยู่ในตลาดแรงงาน ช่วยกันออมเพื่อสร้างหลักประกันชราภาพสำหรับตนเองและบุคคลภายในกลุ่มเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับมาตรฐานที่ไม่แตกต่างจากเดิมก่อนที่จะกลายเป็นผู้ไม่ได้ทำงานเนื่องจากความสูงอายุ

การจัดสวัสดิการในสังคมไทยจะเป็นลักษณะผสมผสานใน 3 รูปแบบคือ มีการช่วยเหลือประชาชน (Public Assistance) บริการสังคม (Social Service) และประกันสังคม (Social Insurance) โดยมีวิธีช่วยเหลือโดยการให้บริการ (Service) ให้การดูแล (Care) ให้สิ่งของ (Kinds) เงิน (Cash) แต่เมื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมาย ตกเป็นภาวะของรัฐใน

เรื่องการดูแลช่วยเหลือ แม้จะมีภาคเอกชนมาแบ่งเบาในเรื่องของการประกันสังคมไปบ้าง แต่ก็ยังไม่สามารถจัดสวัสดิการได้อย่างพอเพียงและทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในวงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยในเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ในท้องถิ่น : กรณีศึกษาพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้สำรวจดังนี้

เกรียงศักดิ์ หอนงาม (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ อำเภอพะนัง จังหวัดอุดรธานี โดยใช้วิธีการศึกษา คือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการได้รับการจัดสวัสดิการทางสังคมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าความต้องการสูงสุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านความมั่นคง โดยมีความต้องการมากกว่าร้อยละ 90 ขึ้นไป จากข้อมูลที่ได้้องค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของประชาชนก่อนเข้าวัยสูงอายุ ได้แก่ ปลูกฝังให้ประชาชนผู้จักการออมทั้งในรูปของการออมเงินและทรัพยากรในท้องถิ่น การทำบัญชี ลดค่าใช้จ่ายการรวมกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำกิจกรรมเพื่อหารายได้เสริม โดยสนับสนุนด้านงบประมาณ วิชาการและจัดหาตลาด การจัดกิจกรรมนันทนาการ เช่น การจัดงานวันผู้สูงอายุ การมอบเบี้ยยังชีพและสิ่งของและการนำผู้สูงอายุที่ประสบผลสำเร็จมาเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ประสบการณ์ เป็นต้น

อาคม ปฐมสิมากุล (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้วิธีการศึกษา คือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย ด้านเดียวเท่านั้นที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่ความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านสังคม ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะได้นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลด่านช้าง ตลอดจนเทศบาลอื่น ๆ ที่มีปัญหาและปัจจัยสภาพแวดล้อมที่คล้ายกันสามารถนำไปเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนได้เช่นกัน

เจนิตตา เขม้นเขตรกิจ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนานโยบายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีละกอ อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการ

ศึกษาคือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุลักษณะทั่วไปผู้สูงอายุในตำบลศรีละกอ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 50.67 และเพศชาย ร้อยละ 49.33 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 83.00 นับถือศาสนาพุทธ และมีอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือ ไม่ได้ทำงานการใช้จ่ายในการครองชีพร้อยละ 67.67 ไม่เพียงพอแก่การยังชีพเพราะใช้จ่ายส่วนตัวสูง เนื่องจากจ่ายเป็นค่ายาและค่าใช้จ่ายในการไปรักษาเกี่ยวกับบุตรหลาน ค่าทำบุญ ส่วนภาระในบ้าน ได้แก่ ทำอาหาร ทำความสะอาดบ้าน ความต้องการรับเบี้ยยังชีพส่วนใหญ่มีความต้องการรับเป็นเงินสดและต้องการให้รัฐบาลเพิ่มจากเดือนละ 500 บาท เป็นเดือนละ 1,000 บาท

วิรัชชาติ พูลเหลือ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก จังหวัดชัยนาท โดยใช้วิธีการศึกษาคือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้สูงอายุมีรายได้น้อยต่อเดือน คือ 5,260.50 บาท การมีหลักประกันและการออมเฉลี่ย คือ 105,089.80 บาท ทรัพย์สินถาวรมีมูลค่าเฉลี่ย คือ 571,150.00 บาท ทรัพย์สินหมุนเวียนเฉลี่ย คือ 46,880.00 บาท และมีหนี้สินเฉลี่ย 96,700.00 บาท มีรายจ่ายการบริโภคส่วนใหญ่คือ ทางด้านอาหารและเครื่องดื่ม โดยคิดเป็นร้อยละ 52.83 ของการบริโภคทั้งหมด ส่วนรายจ่ายด้านการรักษาพยาบาลเป็นรายจ่ายของการบริโภคที่ต่ำที่สุด 2) การสำรวจความต้องการทางด้านสวัสดิการพบว่า ผู้สูงอายุทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความต้องการความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะและอาสาสมัครเพื่อดูแลผู้สูงอายุ 3) การวิเคราะห์ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยของการบริโภค พบว่าผู้สูงอายุมีการบริโภคเฉลี่ยใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยที่ได้รับ โดยมีค่าความโน้มเอียงในการบริโภคเท่ากับ 0.9888 ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายทางด้านกรบริโภครวมมีค่าเท่ากับ 0.469 ซึ่งได้จากสมการการบริโภค ดังนี้ $C = 2733.421 + 0.469 Y$ 4) การเปรียบเทียบการบริโภคเฉลี่ยของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮกกับเส้นความยากจนของจังหวัดชัยนาท ปี 2550 พบว่า ส่วนใหญ่มีรายจ่ายการบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจน ข้อเสนอแนะให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรเร่งให้ความรู้กับประชาชนในวัยต่าง ๆ ได้รู้จักประหยัด อดออม รายได้และทรัพย์สิน เพื่ออนาคตในวันข้างหน้า

อากร จิตรมาศ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้จ่ายเบี้ยยังชีพ 500 บาท และแนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวลิม โดยใช้วิธีการศึกษา คือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีการใช้จ่ายเงินเบี้ยยังชีพในด้านต่าง ๆ จำแนกได้ 4 หมวด คือการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค การใช้จ่ายเกี่ยวกับด้านสุขภาพและการใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น จ่ายเป็นค่าทำบุญ ค่าฌาปนกิจ สงเคราะห์ นำไปชำระหนี้ เป็นต้น

กัมพล กล่ำสีทอง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก อำเภอสี่เกา จังหวัดตรัง โดยใช้วิธีการศึกษา คือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดความต้องการบริการสวัสดิการสังคม ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ณ เขตเทศบาลตำบลลิเกา อำเภอลิเกา จังหวัดตรังพบว่า 1) หากค่าใช้จ่ายในการใช้บริการของผู้สูงอายุลดลง ผู้สูงอายุจะมีความต้องการสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้น 2) หากผู้สูงอายุ มีสถานภาพสมรสแต่งงาน ผู้สูงอายุจะมีความต้องการสวัสดิการสังคมเพิ่มขึ้น 3) หากรายได้ของผู้สูงอายุสูง ผู้สูงอายุก็จะมีความต้องการสวัสดิการสังคมลดลง สำหรับตัวแปรอิสระอื่น ๆ พบว่ามี นัยสำคัญทางสถิติไม่สูงเพียงพอต่อการอธิบายความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะ ของการศึกษา 1) ด้านค่าใช้จ่ายในการใช้บริการของผู้สูงอายุ ควรกำหนดมาตรการในการใช้บริการ ของผู้สูงอายุ เพื่อลดค่าใช้จ่าย ซึ่งอาจจะจัดศูนย์บริการผู้สูงอายุในพื้นที่หรือชุมชนเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ในการเดินทางของผู้สูงอายุ 2) ด้านสถานภาพสมรสของผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมเพื่อให้สวัสดิการ สำหรับผู้สูงอายุ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตามความต้องการของสถานภาพสมรส เช่น การจัดกิจกรรมทางด้านสุขภาพ การตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ เป็นต้น 3) ด้านรายได้ของผู้สูงอายุ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ควรตระหนักถึง ปัจจัยด้านรายได้ของผู้สูงอายุมาพิจารณาในการจัดสวัสดิการ เพราะจากการศึกษาพบว่าหากผู้สูงอายุ มีรายได้สูงก็จะมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมลดลง ดังนั้นกิจกรรมด้านการส่งเสริมด้านอาชีพ และการมีรายได้จะช่วยลดความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุลงได้

ชนกนันท์ แสงศักดิ์ชัย (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ผลจากการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพที่มีต่อ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด้าย อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธี การศึกษา คือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรม การใช้จ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดซื้ออาหารเพื่อการยังชีพ ทำบุญ บริจาคและให้ลูกหลานไปโรงเรียน ผลจากการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพที่มีต่อผู้สูงอายุในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลบ้านด้าย คือผู้สูงอายุได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น ผู้สูงอายุได้ใช้เงินเพื่อการยังชีพ มากขึ้น มีสุขภาพดีขึ้น ได้รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์มากขึ้น มีหลักประกันของชีวิตและ ผู้สูงอายุมีความรู้สึกว่ามีค่ามาก ส่วนด้านไม่ดี ผู้สูงอายุมีความขัดแย้งกัน ในช่วงปี พ.ศ. 2552 ส่วนปัจจุบันปัญหาดังกล่าวไม่เกิดขึ้นแล้ว

ประทัยรัตน์ รักธรรม (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายการจ่ายเงินสงเคราะห์ เพื่อการยังชีพ สำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ เทศบาลตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธี การศึกษา คือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า 1) การ ประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลสัตหีบ เบี้ยยังชีพ ของผู้สูงอายุมีความจำเป็นต่อผู้สูงอายุ เพราะปัจจุบันค่าครองชีพสูงผู้สูงอายุต้องนำเงินไปใช้จ่าย หรือซื้อของที่จำเป็นต่อการยังชีพ และจำนวนเงิน 500 บาทนั้น ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ควรเพิ่ม จำนวนเงินเป็น 1,000 บาทต่อเดือน 2) การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุโดยวิธีการโอน

เงินเข้าบัญชีในนามผู้สูงอายุเป็นวิธีการที่สะดวกที่สุดและไม่มีภาระเงินเกิดขึ้น 3) ปัญหาและอุปสรรคในการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลสหัสขันธ์ พบว่าการเดินทางไปติดต่อกับธนาคารในการเปิดบัญชีมีปัญหาเพราะธนาคารอยู่ไกลจากชุมชน การเดินทางไปติดต่อกับธนาคารไม่สะดวก ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอกับภาระงานด้านการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ

เยาวเรศ เสนอนันตา (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการคุณภาพชีวิตทางเศรษฐกิจของแรงงานไร้ฝีมือในธุรกิจก่อสร้าง : กรณีศึกษาอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต โดยใช้วิธีการศึกษา คือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า แรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 66.00 เป็นแรงงานชาย ร้อยละ 34.00 เป็นแรงงานหญิง แรงงานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีสถานภาพสมรสและมีบุตรแล้วและส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานที่มาจากภาคอีสาน แรงงานมีรายได้ประมาณเดือนละ 6,000-10,000 บาท แรงงานทุกคนพักอยู่ห้องพักรับจ้างที่บริษัทจัดให้ รายได้ของแรงงานส่วนใหญ่พอใช้แต่ไม่เหลือเก็บ รายจ่ายหลักของแรงงานจะส่งกลับบ้านให้ครอบครัว ให้ลูกเรียนหนังสือ ส่วนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แรงงานจะหมดไปกับการบันเทิง ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ เครื่องเสียง โทรศัพท์ ฯ ของใช้ฟุ่มเฟือย เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มฯ ของมีนเมา เช่น สุรา บุหรี่ การพนัน การซื้อหวย-ล็อตเตอรี่ แรงงานไม่มีรายได้พิเศษอื่นนอกจากค่าจ้างและค่าทำงานล่วงเวลา แรงงานต้องปรับตัวโดยการพยายามลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นด้านต่าง ๆ ลง เพื่อให้สมดุลกับรายรับที่ตนเองได้รับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ผู้ศึกษาใช้การวิจัยเชิงบูรณาการ ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 วิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยผู้ศึกษามีการกำหนดขั้นตอนในการทำวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิจัยเชิงสำรวจ
 - 1.1 ประชากร
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
2. วิจัยเชิงคุณภาพ
 - 2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้รับเบี้ยผู้สูงอายุ จำนวน 402 คน ตามบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ตำบลวังโดนด จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลเพียง 400 คน โดยการกระจายข้อมูลไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลวังโดนด รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. บ้านวังเวียน จำนวน 32 คน
2. บ้านหนองท้ายเรือ จำนวน 21 คน
3. บ้านตรอกเสม็ด จำนวน 17 คน
4. บ้านทุ่งปรือ จำนวน 47 คน
5. บ้านห้วยกระเจา จำนวน 59 คน

6. บ้านวังหิน จำนวน 60 คน
7. บ้านวังสาธิตา จำนวน 18 คน
8. บ้านหนองสีงา จำนวน 46 คน
9. บ้านหินกอง จำนวน 48 คน
10. บ้านหนองน้ำใส จำนวน 52 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แนวสัมภาษณ์/แบบสอบถาม เรื่องชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยใช้รูปแบบคำถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด

องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาสรุปดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด อาชีพ รายได้ เป็นต้น

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายได้และรายจ่ายของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี แบ่งเป็นรายรับจากการใช้เงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด และรายจ่ายของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนดอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 การปรับตัวของผู้สูงอายุในกรณีที่มีปัญหา รายได้ รายจ่ายของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

การทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรง (Validity) ดังนี้

1. การทดสอบความตรง (Validity) หลังจากที่ได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาปรับปรุงแบบสอบถามเสร็จแล้วจะใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัยและหัวข้อวิจัย จำนวน 3 คน ดังนี้

1.1 รศ.ดร.ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ	ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัย
1.2 ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์	ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัย
1.3 ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว	ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ในกรณีของข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าร้อยละ และการสร้างข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ที่ใช้การตีความหมาย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ระเบียบระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางราชการ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต โดยมีการศึกษาความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีและข้อมูลสถิติจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาของงานวิจัยชิ้นนี้ คือข้อมูลผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คือ บทความวิชาการ งานวิจัยวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่างๆ คือ

2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้นิวสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยกำหนดการผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-informant) ผู้วิจัยเลือกที่ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยอาศัยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informants) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้สูงอายุในชุมชน สำหรับรายนามของผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประกอบด้วย

ชื่อ-สกุล	สถานภาพในการให้ข้อมูล
1. นายศิริ สุขล้วน	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
2. นายฟุ้ง ปลุกใจราษฎร์	ผู้สูงอายุ หมู่ 8
3. นางสาวศรี กิ่งมณี	ผู้สูงอายุ หมู่ 10

การสังเกตการณ์การแบบส่วนรวม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมเสริมการสัมภาษณ์ด้วย โดยอาศัย ประสบการณ์ที่ได้จากการร่วมทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือผู้ศึกษาอาศัยประสบการณ์ จากการทำงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด มาเป็นเวลา 6 ปี ในตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน

การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลในที่นี้จะใช้รูปแบบดังนี้

การตรวจสอบการสัมภาษณ์โดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกันระหว่างเอกสารและการสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าว่าข้อมูลที่ได้จะคงเส้นคงวาหรือไม่ กรณีข้อมูลมาจากแหล่งที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาใช้การตีความหมายข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ผู้ศึกษาได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน
2. ผลการศึกษารายได้และรายจ่ายของผู้สูงอายุ
3. การปรับตัวของผู้สูงอายุ

ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
ชาย	182	45.50	2
หญิง	218	54.50	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 218 คน คิดเป็น ร้อยละ 54.50 เพศชายจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 เมื่อพิจารณาตามลำดับพบว่าผู้สูงอายุ เป็นหญิงมากกว่าเพศชาย เพราะมาจากบริบทพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี มีประชากรทั้งสิ้น 3,718 คน เป็นชาย 1,738 คน เป็นหญิง 1,980 คน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ จึงเป็นเพศหญิง

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
60-65 ปี	240	60.00	1
66-70 ปี	120	30.00	2
71 ปีขึ้นไป	40	10.00	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 60-65 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาอายุ 66-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีอายุ 71 ปีขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 โดยมีอายุต่ำสุด 60 ปี อายุสูงสุด 89 ปี ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-65 ปีมากที่สุด เนื่องจากรัฐบาลกำหนดระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 หมวด 2 ขั้นตอนการยื่นคำขอ ข้อ 7 ภายในเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ให้ผู้ที่จะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปในบังคับไป ลงทะเบียนและยื่นคำขอขอรับเงิน เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเองต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนมีภูมิลำเนา ณ สำนักงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสถานี่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ฯลฯ (ราชกิจจานุเบกษา 21 ตุลาคม 2552) จึงพบว่าผู้สูงอายุจะมีอายุ 60-65 ปีจะมีมากที่สุด และจะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่อายุ 71 ปีขึ้นไปจะมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและถึงแก่กรรม จึงมีผู้สูงอายุที่อายุมากเพียง 40 คน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	275	68.75	1
มัธยมศึกษาตอนต้น	60	15.00	2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	40	10.00	3
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	25	6.25	4
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่าจำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมาจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10 จบการศึกษานุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 เมื่อพิจารณาตามลำดับ พบว่าผู้สูงอายุจบการศึกษาต่ำสุดคือประถมศึกษาปีที่ 4 เพราะในสมัยก่อนพ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าเรียนไม่นำบุตรหลานเข้าเรียนหนังสือให้ออกมาช่วยงานในครอบครัวและค่านิยมส่วนใหญ่ในชุมชน ไม่สนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องของการศึกษา จึงได้เข้าเรียนและจบการศึกษาในภาคบังคับเท่านั้น เพราะเป็นสังคมเกษตรกร เช่น การทำสวนผลไม้ เป็นต้น

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
เกษตรกรกรรม	87	21.75	2
ค้าขาย	18	4.50	5
ธุรกิจส่วนตัว	20	5.00	4
รับจ้างทั่วไป	25	6.25	3
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	250	62.50	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ผู้สูงอายุที่มีอายุที่มากขึ้นไม่มีนายทุนหรือเจ้าของกิจการจ้างส่วนใหญ่จะจ้างแรงงานต่างด้าวและความไม่สมบูรณ์ของร่างกายและผู้สูงอายุบางคนมีโรคประจำตัว ความชรา รongลงมา อาชีพเกษตรกรกรรมจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 อาชีพรับจ้างทั่วไปจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 อาชีพค้าขายจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 เมื่อพิจารณาตามลำดับพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เนื่องผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่สามารถประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้มาก แต่ยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ที่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และบางครั้งผู้สูงอายุจะหาเงินเพิ่มในการรับจ้างจากคนอื่นในบางครั้งที่มีคนจ้าง บ้างก็ปลูกผักสวนครัวเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือนและส่วนที่เหลือนำไปขาย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษารายได้และรายจ่ายของผู้สูงอายุ

1. ข้อมูลรายได้ของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี สามารถแบ่งออกเป็นรายด้านดังตารางที่ 5 - ตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
500-1,000 บาท	245	61.25	1
1,001-1,500 บาท	35	8.75	3
1,501-2,000 บาท	100	25.00	2
2,001 บาทขึ้นไป	20	5.00	4
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้โดยประมาณ 500-1,000 บาท จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25 รองลงมาประมาณ 1,501-2,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ประมาณ 1,001-1,500 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 และโดยประมาณ 2,001 บาทขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 เมื่อพิจารณาตามลำดับพบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุตำบลวังโตนดไม่ได้ประกอบอาชีพจึงไม่มีรายได้มาก แต่ผู้สูงอายุ ยังมีบุตรหลานให้เป็นบางส่วนและมีบางส่วนที่ประกอบอาชีพ เสริม เช่นปลูกผักสวนครัว การทำขนมขาย การปลูกหมาก พืชขายหรือแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้าน รวมทั้งการรับจ้างทั่วไปเป็นบางครั้งคราว

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้

แหล่งที่มา	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
การรับเบี้ยผู้สูงอายุ	360	90.00	1
เงินบำนาญ	10	2.50	2
จากลูกหลานให้	10	2.50	3
การประกอบอาชีพ	10	2.50	4
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้ของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มาจากการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาจากเงินบำนาญจากลูกหลาน และจากการประกอบอาชีพ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 เท่ากัน เมื่อพิจารณาตามลำดับพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกือบทุกคนที่รับเบี้ยผู้สูงอายุจึงเป็นแหล่งที่มาของรายได้ ส่วนอื่น ๆ ก็อาจจะมาจากการประกอบอาชีพเล็ก ๆ น้อยและจากบุตรหลาน ตลอดจนได้เงินบำนาญ

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ หมู่ที่ 8 พบว่า ผู้สูงอายุในตำบลวังโตนดส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 600-1,000 บาท จากการรับเบี้ยผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้สวัสดิการเป็นเบี้ยยังชีพทุกเดือนเป็นจำนวนเงิน 600 บาทต่อเดือน ส่วนอื่น ๆ ก็อาจจะมีจากเงินบุตรหลานจากบำนาญและจากอาชีพเสริม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ถึงแม้จะได้เบี้ยผู้สูงอายุ แค่ 600 บาทต่อเดือน แต่ก็ยังดีกว่าไม่ได้” (พึ้ง ปลูกใจราษฎร์. สัมภาษณ์. 2557)

และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัย พบว่าผู้สูงอายุในตำบลวังโตนด ส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 600 -1,000 บาท และแหล่งที่มาของรายได้ คือ ได้มาจากการรับเบี้ยผู้สูงอายุ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีกำหนดจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุของทุกเดือน ซึ่งผู้สูงอายุก็มารับกันทั่วหน้าทุกเดือนเพื่อนำเงิน ไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

2. ข้อมูลรายจ่ายของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี สามารถแบ่งออกเป็นรายด้านดังตารางที่ 7 - ตารางที่ 33 ดังนี้

รายจ่ายค่าอาหารดังตารางที่ 7- ตารางที่ 10

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าข้าวสารต่อเดือน

ค่าข้าวสาร	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-200 บาท	220	55.00	1
201-300 บาท	109	27.25	2
301-400 บาท	36	9.00	3
401 บาทขึ้นไป	35	8.75	4
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าข้าวสารของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เดือนละ 100-200 บาท จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาเดือนละ 201-300 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.25 เดือนละ 301-400 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 เดือนละ 401 บาทขึ้นไป จำนวน

35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 เมื่อพิจารณาตามลำดับพบว่าผู้สูงอายุเสียค่าข้าวสาร ประมาณ 100-200 บาท เป็นลำดับที่ 1 เพราะกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องกินข้าวกันทุกมื้อ ดังนั้นก็จำเป็นที่จะต้องซื้อข้าวสารไว้ติดบ้านเสมอ ถ้าผู้สูงอายุอยู่กันหลายคนก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายข้าวสารมาก แต่ถ้าผู้สูงอายุอยู่กันในครอบครัวน้อยคนจะเสียค่าใช้จ่ายข้าวสารน้อยตามไปด้วย

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่ากับข้าวต่อเดือน

ค่ากับข้าว	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	40	10.00	3
1,001-2,000บาท	80	20.00	2
2,001-3,000 บาท	25	6.25	4
3,001 บาทขึ้นไป	255	63.75	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 8 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่ากับข้าวของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เดือนละ 3,001 บาทขึ้นไป เนื่องจากปัจจุบันค่าครองชีพสูงมากจึงทำให้การใช้จ่ายของผู้สูงอายุมีมากขึ้นจำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.75 รองลงมาเดือนละ 1,001-2,000 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 เดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และเดือนละ 2,001-3,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 เมื่อพิจารณาตามลำดับพบว่า ผู้สูงอายุเสียเงินค่ากับข้าว 3,001 บาทขึ้นไป ต่อเดือน แต่ว่ารายได้ของผู้สูงอายุมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 500-1,000 บาท ซึ่งก็เพราะว่าที่มีเงินซื้อกับข้าวมากกว่ารายได้ก็เพราะว่า ผู้สูงอายุใช้เงินจากกองทุนกู้ยืมเงินของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจันทบุรี โดยไม่เสียดอกเบี้ยเพื่อนำมาเป็นค่ากับข้าว

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าน้ำดื่มต่อเดือน

ค่าน้ำดื่ม	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-200 บาท	11	2.75	4
201-301 บาท	35	8.75	3
301-401 บาท	54	13.50	2
401 บาทขึ้นไป	300	75.00	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 9 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าน้ำดื่มของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เดือนละ 401 บาทขึ้นไป จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 เดือนละ 301-401 บาท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 รองลงมาเดือนละ 201-301 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 และเดือนละ 100-200 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่ารายจ่ายค่าน้ำดื่มต่อเดือนของผู้สูงอายุ ประมาณ 40 บาทขึ้นไปเป็นลำดับแรก เนื่องจากในพื้นที่ตำบลวังโดนดส่วนใหญ่เป็นน้ำคลองหรือน้ำบ่อ ซึ่งจะไม่สะอาดและไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ ดังนั้นผู้สูงอายุทุกคนจึงมีการซื้อน้ำมาดื่ม จึงทำให้ผู้สูงอายุเสียเงินกับค่าน้ำดื่มมากในแต่ละเดือน

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน

ค่าอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	300	75.00	1
1,001-2,000บาท	85	21.25	2
มากกว่า 2,001 ขึ้นไป	15	3.75	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาเดือนละ 1,001-2,000 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 และมากกว่า 2,001 ขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุเสียค่าอื่นประมาณ 100-1,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด เนื่องจากนอกเหนือจาก

ผู้สูงอายุจะซื้อข้าวสาร น้ำดื่ม กับข้าว แล้วผู้สูงอายุใช้จ่ายเงินค่าอื่น ๆ เช่น ค่าเครื่องดื่มน้ำ บำรุงกำลัง ค่าหมาก พลู ค่านมเปรี้ยว เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ประธานชมรมผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโตนด ส่วนใหญ่มีรายจ่ายหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นค่าข้าวสาร ค่ากับข้าว ค่าน้ำดื่มและค่าเครื่องดื่มน้ำ บำรุงกำลัง ค่าหมาก พลู ค่านมเปรี้ยว ฯลฯ แต่ส่วนใหญ่จะเสียไปกับค่ากับข้าว ค่าข้าวสารและค่าน้ำดื่ม เพราะหาอาหารเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตซึ่งต้องกินทุกวัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “อดบวหรี เหล่าเปรี้ยว ได้ แต่อดข้าวไม่ได้” (ศิริ สุขล้วน. สัมภาษณ์. 2557)

และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัย พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จำเป็นต้องกินต้องใช้โดยเพราะข้าว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชีวิตอยู่ต่อไปได้ ดังนั้นก็ต้องเสียค่าอาหารส่วนนี้มากกว่าค่าใช้จ่ายส่วนอื่น ๆ และก็เสียค่ากับข้าวมากที่สุด เนื่องจากบางครอบครัวอยู่กันครอบครัวใหญ่ ซึ่งครอบครัวใหญ่ ส่วนใหญ่จะทำกับข้าวกันทางเองดังนั้นจึงทำให้เสียค่ากับข้าวมากกว่าส่วนอื่น เพราะวากับข้าวต้องซื้อเกือบทุกวัน ส่วนน้ำดื่ม ข้าวสารหรือขนมต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องซื้อทุกวัน

ด้านรายจ่ายค่าสาธารณูปโภคของผู้สูงอายุดังตารางที่ 11-13

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าน้ำประปาต่อเดือน

ค่าน้ำประปา	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	48	12.00	3
501-1,000 บาท	52	13.00	2
มากกว่า 1,001 ขึ้นไป	300	75.00	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 11 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าน้ำประปาของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุจ่ายค่าน้ำประปาเดือนละ 1,001 ขึ้นไป จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา 501-1,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และ 100-500 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุตำบลวังโตนดทุกหมู่บ้านทุกหลังคาเรือนใช้น้ำประปากันหมด ดังนั้นจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายค่าน้ำประปากันทุกเดือน เฉลี่ยประมาณ 100-1,000 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าไฟฟ้าต่อเดือน

ค่าไฟฟ้า	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	380	95.00	1
1,001-2,000 บาท	20	5.00	2
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 12 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าไฟฟ้าของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะเป็นครอบครัวเล็ก ๆ ที่ใช้ไฟฟ้าน้อย เดือนละ 100 - 1,000 บาท จำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 รองลงมาจะเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่ต้องใช้ไฟฟ้ามาก เดือนละ 1,001-2,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุเสียค่าไฟฟ้า 100 – 1,000 บาท เพราะว่ามีผู้สูงอายุบางครอบครัวใช้ไฟน้อยแทบจะไม่ได้ใช้อะไรเลย แต่บางครอบครัวที่เสียค่าใช้จ่ายไฟฟ้าประมาณ 1,001-2,000 บาทต่อเดือน อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุบางครอบครัวต้องเสียค่าไฟฟ้าที่ บัม น้ำรดน้ำผลไม้และรดน้ำผัก บางครอบครัวก็ต้องอำนวยความสะดวกโดยการเปิดแอร์ก็จะเสียค่าใช้จ่ายแพง

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน

ค่าอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	20	5.00	3
500-1,000 บาท	30	7.50	2
1,001 ขึ้นไป	350	87.50	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 13 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ พบว่า เดือนละ 1,001 ขึ้นไป บาท จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาเดือนละ 500-1,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และเดือนละ 100-500 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 เมื่อพิจารณาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่เสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ ค่าปลั๊กไฟฟ้า หลอดไฟ สายยางน้ำ ประมาณ 1,001 ขึ้นไป เพราะไม่ได้เสียอะไรนอกไปนอกจากนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุหมู่ที่ 10 พบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโตนด ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในด้านของสาธารณูปโภคเกี่ยวกับค่าน้ำประปา ค่าไฟ ค่าปลั๊กไฟฟ้า ค่าหลอดไฟและสายขางน้ำ ส่วนใหญ่ประมาณ 1,001 ขึ้นไป เนื่องจากผู้สูงอายุจะชินกับการทำกิจวัตรประจำวันของตัวเองแบบเดิม เช่น รดน้ำต้นไม้ รดน้ำผัก เปิดแอร์ เปิดพัดลม ดูทีวีหรือบางคนก็ไม่ชอบพัดลม ไม่ชอบแอร์ ก็ไม่ค่อยได้เปิด ผู้สูงอายุจะทำแบบนี้แบบเดิมจนเคยชิน จึงทำให้ค่าใช้จ่ายค่าไฟอยู่ในระดับปกติเท่าเดิม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “วันๆ ฉันทก็ไม่ค่อยได้ดูทีวีหรือก็เลยไม่ค่อยเสียค่าไฟเยอะ” (ศรี กิ่งมณี. สัมภาษณ์. 2557)

จากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัย พบว่าผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโตนด ส่วนใหญ่มีจ่ายค่าใช้จายในด้านของสาธารณูปโภคเกี่ยวกับค่าน้ำประปา ค่าไฟ ค่าอื่น ๆ ประมาณ 1,001 ขึ้นไป ต่อเดือน แต่มีผู้สูงอายุส่วนน้อยที่ต้องเสียค่าไฟมากถึงประมาณ 100-500 บาท อาจเป็นว่าเป็นครอบครัวใหญ่อยู่กันหลาย จึงเสียค่าไฟฟ้ามากกว่า แต่ว่าเสียค่าไฟฟ้ามากบุตรหลานที่อยู่ด้วยกันก็จะช่วยกันออกซึ่งไม่ได้ให้เป็นภาระของผู้สูงอายุ

ด้านรายจ่ายค่าเครื่องแต่งกายของผู้สูงอายุ ดังตารางที่ 14- 17

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าเสื้อผ้าต่อเดือน

ค่าเสื้อผ้า	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	360	90.00	1
1,001-2,000บาท	38	9.50	2
2,001-3,000 บาท	2	0.50	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 14 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าเสื้อผ้าของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ในแต่ละเดือนผู้สูงอายุจะใช้จ่ายค่าเสื้อผ้าน้อย เพราะไม่มีความจำเป็นในการแต่งกายส่วนใหญ่ใส่เสื้อผ้าที่มีอยู่ และสามารถใช้ใส่ไปหลายงาน เดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาเดือนละ 1,001-2,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 และ เดือนละ 2,001-3,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายค่าเสื้อผ้าประมาณ 100-1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งแสดงว่าผู้สูงอายุซื้อคิดว่าเสื้อผ้ามีไว้แค่สวมใส่อย่างเดียวจึงไม่จำเป็นต้องซื้อให้มากมาย แต่มีบางส่วนที่เสียค่าใช้จ่ายเสื้อผ้าที่มากประมาณ 1,001-2,000 บาทต่อเดือน เนื่องจากอาจจะเป็นที่ว่าผู้สูงอายุชอบเสื้อผ้าผ้าเวลาออกงานก็เป็นได้

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่ารองเท้าต่อเดือน

ค่ารองเท้า	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
100-500 บาท	200	50.00	1
501-1,000บาท	150	37.50	2
มากกว่า 1,001 ขึ้นไป	50	12.50	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 15 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่ารองเท้าของผู้สูงอายุ พบว่า ค่ารองเท้าประมาณ 100-500 บาท จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ 501-1,000 บาท จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 สดท้ายมากกว่า 1,001 ขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 เนื่องจากผู้สูงอายุบางคนจะใส่คู่เก่าให้พังเสียก่อนถึงจะซื้อคู่อื่น รองเท้าเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยจำเป็นมากนักเพราะว่าซื้อ 1 คู่ ก็ใส่ได้นาน

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าเครื่องสำอางต่อเดือน

ค่าเครื่องสำอาง	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	250	62.50	1
501-1,000 บาท	100	25.00	2
1,001 บาทขึ้นไป	50	12.50	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 16 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าเครื่องสำอางของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นค่าแป้ง สบู่ ยาสีฟัน โลชั่น ลิปสติก น้ำหอม เดือนละ 100-500 บาทขึ้นไป จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมา 501-1,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ 1,001 บาทขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 เนื่องจากรายจ่ายเกี่ยวกับเครื่องสำอางต่าง ๆ ผู้สูงอายุไม่ได้จำเป็นต้องใช้จึงมีรายจ่ายน้อยกันทุกคน

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่นต่อเดือน

ค่าอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	375	93.75	1
1,100-2,000บาท	25	6.25	2
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 17 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าเครื่องแต่งกายในเรื่องอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะใช้จ่ายเงินในการซื้อเสื้อผ้า เนื่องจากเป็นฤดูกาลที่มีฝนตกตลอดและซื้อพร้อม หมวก เป็นต้น เดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 รองลงมา เดือนละ 1,001-2,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 เมื่อพิจารณาเป็นลำดับ พบว่าผู้สูงอายุเสียค่าอื่น ๆ ประมาณ 100-1,000 บาทต่อเดือน อาจจะเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุก็ไม่ได้ใช้อะไรมากมาย ส่วนที่ใช้จ่าย ประมาณ 1,100-2,000 บาท อาจจะเป็นซื้อของต่าง ๆ ที่จำเป็นก็ได้

จากการสัมภาษณ์ พบว่า รายจ่ายค่าเครื่องแต่งกายของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะซื้อเสื้อผ้า รองเท้า เครื่องสำอางและของอื่น ๆ น้อย เพราะผู้สูงอายุไม่เน้นเรื่องความสวยความงามจะใช้ก็ต่อเมื่อจำเป็น เช่น เสื้อผ้าใหม่หรือรองเท้าใหม่ เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ไปไหนก็ไม่ได้รองเท้านักเดี๋ยวกี่ใส่เป็นปี” (ฟุ้ง ปลูกใจราษฎร์. สัมภาษณ์. 2557)

และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานผู้วิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลวังโดนด เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเครื่องแต่งกายน้อย เพราะผู้สูงอายุเหล่านี้รู้ตัวว่าได้เงินแต่ละเดือนน้อย ดังนั้นก็ต้องรู้จัก รู้จักกับอะไรใช้ก็ได้ก็ใช้ไป อะไรสมควรใหม่ก็พิจารณาก่อนแล้วค่อยซื้อเพราะเครื่องแต่งกายต่าง ๆ ก็ไม่ได้สำคัญอะไรมากมาย

ด้านรายจ่ายค่ารักษาสุขภาพของผู้สูงอายุตั้งตารางที่ 18-20

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่ายาสามัญประจำบ้านต่อเดือน

ค่ายาสามัญประจำบ้าน	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	300	75.00	1
501-1,000บาท	60	15.00	2
1,001 บาทขึ้นไป	40	10.00	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 18 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่ายาสามัญประจำบ้านของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุจ่ายค่ายาสามัญประจำบ้านเดือนละ 100-500 บาท จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา 501-1,000บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และมากกว่า 1,001 บาทขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เนื่องจากที่ทุกคนเสียค่าใช้จ่ายประมาณนี้ก็เพราะว่า ส่วนใหญ่เมื่อผู้สูงอายุไปหาหมอก็ไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายค่ารักษาอยู่แล้ว จึงเสียแค่ค่ายาสามัญประจำบ้านมาไว้เพื่อเวลาฉุกเฉิน เช่น ยาแก้ไอ ยาแก้ไข้ ปวดศีรษะ ตัวร้อน ยาคุม ยาหม่อง ยาลม ผ่าฟันแผล ยาแก้ปวดเมื่อย เป็นต้น

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าพาหนะไปโรงพยาบาลต่อเดือน

ค่าพาหนะไปโรงพยาบาล	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	350	87.50	1
1,100-2,000บาท	10	2.50	4
2,100-3,000 บาท	20	5.00	2
3,100 บาทขึ้นไป	20	5.00	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 19 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าพาหนะไปโรงพยาบาลของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 รองลงมาเดือนละ 2,001-3,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 เดือนละ 3,100 บาทขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 และเดือนละ 1,001-2,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าพาหนะไปโรงพยาบาลต่อเดือน 100-1,000 บาท เป็นลำดับแรก เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใกล้ ๆ กับโรงพยาบาลดังนั้นจึงเสียค่าใช้จ่ายน้อยต่อการเดินทางแต่ละครั้ง แต่บางคนบ้านอาจอยู่ต้องเสียค่าพาหนะไปโรงพยาบาลมากประมาณ 3,100 บาทขึ้นไปต่อเดือน อาจเป็นเพราะว่าต้องไปรักษาโรคเฉพาะทาง เช่น โรงพยาบาลชลบุรี เป็นต้น ซึ่งถ้าไกลก็ต้องเสียค่ารักษามาก

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่นๆต่อเดือน

ค่าอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	398	99.50	1
1,100-2,000บาท	2	0.50	2
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 20 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุมีอาการเจ็บปวดกล้ามเนื้อ จึงใช้จ่ายในการนวดแผนไทยและการอบสมุนไพร ฯลฯ พบว่า ส่วนใหญ่เดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 398 คน คิดเป็นร้อยละ 99.50 รองลงมาเดือนละ 1,001-2,000 บาทจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้สูงอายุเสียค่าอื่น ๆ ประมาณ 100-1,000 บาทมากที่สุดก็อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุก็ไม่ได้ทำอะไรอยู่แล้วนอกจากเสียค่าน้ำมัน ค่ากิน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโตนดส่วนใหญ่มีรายจ่ายเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ยาสามัญประจำบ้านประมาณเดือนละ 100-1,000 บาท เพราะไม่ได้ป่วยมากจึงไม่ได้ไปหาหมอ แต่ก็มีผู้สูงอายุบางคนที่ต้องไปหาหมอทุกเดือน จึงต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าพาหนะมากเหมือนกัน รวมทั้งเสียค่าอื่น ๆ ด้วย ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ผมไม่ค่อยเป็นโรรมาก ปวดหัวกินยาพาราเก็ทหาย” (ศิริ สุขล้วน. สัมภาษณ์. 2557)

และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายจ่ายเกี่ยวกับค่าพยาบาลน้อย แต่ก็มีผู้สูงอายุบางคนที่ต้องเสียค่าพาหนะไปหาหมอเพราะว่าไปแต่ละครั้งก็ต้องใช้ค่าน้ำค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

ด้านรายจ่ายค่าเงินออมกลุ่มต่าง ๆ ของผู้สูงอายุดังตารางที่ 21- ตารางที่ 23

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าชมรมผู้สูงอายุต่อเดือน

ค่าชมรมผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	300	75.00	1
501-1,000บาท	60	15.00	2
1,001 บาทขึ้นไป	40	10.00	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 21 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าชมรมของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุเดือนละ 100-500 บาท จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือ 501 -1,000 บาท จำนวน 60 คิดเป็นร้อยละ 15.00 และสุดท้าย 1,001 บาทขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เนื่องจากทางชมรมผู้สูงอายุจะมีให้ผู้สูงอายุมีการออมเงินเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งผู้สูงอายุก็มีเงินออมเหมือนกันทุกคน

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าเงินออมกลุ่มต่าง ๆ ต่อเดือน

ค่ากลุ่มออมทรัพย์	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	250	62.50	1
501-1,000 บาท	100	25.00	2
1,001 บาทขึ้นไป	50	12.50	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 22 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าออมทรัพย์ของผู้สูงอายุ พบว่า แต่ละเดือนผู้สูงอายุ จะต้องออมเงินชมรมผู้สูงอายุตำบลวังโตนด เดือนละ 30 บาท และออมเงินสัจจะสะสมทรัพย์ของ ตำบลวังโตนดเดือนละ 100 บาท ดังนั้นผู้สูงอายุจึงเสียเงิน เดือนละ 100-500 บาทขึ้นไป จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมา 501-1,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ 1,001 บาทขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ซึ่งผู้สูงอายุทุกคนต้องกับกลุ่มออมทรัพย์ทุกคนเพราะ เป็นกฏกติกาที่กลุ่มตั้งไว้เพื่อเป็นรากฐานในการออม

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน

ค่าอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	300	75.00	1
501-1,000บาท	60	15.00	2
1,001 บาทขึ้นไป	40	10.00	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 23 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ พบว่า เดือนละ 100-500 บาท จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา 501-1,000 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และมากกว่า 1,001 บาทขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ก็เพราะว่า ผู้สูงอายุใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น การซื้อ ฉลาก ออมสิน พันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ด้านรายจ่ายค่าเงินออมกลุ่มต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโตนดมีการออมเงินกันทุกเดือน ทุกคน เพราะว่าเป็นกฏกติกาที่ทางผู้สูงอายุได้กำหนดไว้

อย่างเช่น เงินออมของชมรมผู้สูงอายุก็ต้องออมกันเดือนละ 30 บาท ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ก็ออมกันหมดแหละแก่ 30 บาท” (ศิริ สุขล้วน. สัมภาษณ์.2557)

และจากประสบการณ์การปฏิบัติงาน ผู้วิจัยพบว่า การออมเงินกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มชมรมผู้สูงอายุก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ดีทั้งสิ้น เพราะสำหรับผู้สูงอายุสามารถกักเงินส่วนนี้ไปใช้ในยามที่จำเป็นได้ แม้ว่าเป็นรายจ่ายทุก ๆ เดือน แต่ก็ยังเป็นรายจ่ายที่ไม่มากและเป็นการบังคับออมไปในตัว ซึ่งมีประโยชน์หลายอย่าง

ด้านรายจ่ายค่าเล่าเรียนการพำนักของผู้สูงอายุดังตารางที่ 24- ตารางที่ 26

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาลต่อเดือน

ค่าซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาล	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	340	85.00	1
1,001-2,000 บาท	60	15.00	2
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 24 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาลของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 รองลงมาเดือนละ 1,001-2,000 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่เสียเงินค่าซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาลประมาณ 100-1,000 บาท เพราะส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีรายได้ใกล้เคียงกันก็เสียประมาณ ส่วนผู้มีรายได้นอกเหนือจากนี้ก็อาจจะซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาลมากประมาณ 1,001-2,000 บาทต่อเดือน ที่ผู้สูงอายุมีโอกาสซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาล เพราะเมื่อผู้สูงอายุได้เบี้ยยังชีพจะนำเงินไปซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาลเลย เพราะว่ามีคนมาขายถึงที่

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าซื้อหวยใต้ดินต่อเดือน

ค่าซื้อหวยใต้ดิน	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	250	62.50	1
501-1,000 บาท	100	25.00	2
1,001 บาทขึ้นไป	50	12.50	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 25 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าซื้อหวยใต้ดินของผู้สูงอายุ พบว่า เดือนละ 100-500 บาทขึ้นไป จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมา 501-1,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ 1,001 บาทขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุก็ซื้อหวยใต้ดินกัน บ้างซื้อมากซื้อน้อย แต่หวังว่าอยากถูกละแ่ก ๆ น้อย ๆ

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน

ค่าอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
100-500 บาท	200	50.00	1
501-1,000 บาท	150	37.50	2
มากกว่า 1,001 ขึ้นไป	50	12.50	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 15 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ เช่น เล่นไพ่ตองและเล่นไพ่กบเพื่อคลายเครียด ส่วนใหญ่เดือนละ 100-500 บาท จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ 501-1,000 บาท จำนวน 150 คน ซึ่งทุกคนก็จะหาวิธีคลายเครียดกันแบบนี้

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ก็หวังให้ชีวิตตัวเองดีขึ้นโดยการเอาเงินเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปซื้อหวยใต้ดิน ไปซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาล รวมถึงการเล่นไพ่ต่าง ๆ เพื่อที่จะคลายเครียดและหวังว่าจะได้มีรายบ้าง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ซื้อฉลากกินแบ่งก็หวังจะถูกกับเค้ามั่ง” (พุง ปลูกใจราษฎร. สัมภาษณ์. 2557)

และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัย พบว่า ผู้สูงอายุสามารถใช้จ่ายเกี่ยวกับการซื้อฉลากกินแบ่งรัฐบาลได้ง่ายเพราะว่า เมื่อผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพก็จะมีคนมาขายฉลากกินแบ่งรัฐบาล ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยได้ไปไหนอยู่แล้ว เมื่อมาขายถึงที่ก็ซื้อสักหน่อย บางคนก็เอาหวยใต้ดินไปขายให้ผู้สูงอายุถึงบ้าน ผู้สูงอายุก็ซื้อเพราะจะได้มีลุ้น บางคนว่างมาก ๆ ก็จับกลุ่มกันเล่นไพ่ต่าง ๆ ตาละบาท สองบาท เล่นเพื่อสนุกไม่ได้เล่นจริงจัง

ด้านรายจ่ายค่าภาระหนี้สินของผู้สูงอายุดังตารางที่ 27- ตารางที่ 29

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าดอกเบี้ยต่อเดือน

ค่าดอกเบี้ย	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	125	31.25	2
ไม่ได้กู้เงิน	275	68.75	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 27 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าดอกเบี้ยของผู้สูงอายุ พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงิน ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ย จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมาเดือนละ 100 -1,000 บาท จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุไม่ได้กู้เพราะว่าผู้สูงอายุไม่มีรายจ่ายมากจึงไม่กู้ แต่ผู้สูงอายุบางส่วนที่เสียเงินค่าดอกเบี้ยประมาณ 100-1,000 บาทต่อเดือน เนื่องจากจ่ายดอกเบี้ยที่ทางตำบลวังโตนด มีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีสวัสดิการให้ผู้สูงอายุสามารถกู้เงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าภาระหนี้สินต่อเดือน

ค่าเงินต้นเงินกู้	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
3,100 บาทขึ้นไป	125	31.25	2
ไม่ได้กู้เงิน	275	68.75	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 28 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าเงินต้นที่กู้ของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงิน จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมาเดือนละ 3,001 บาทขึ้นไป จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้เสียค่าต้น เพราะไม่ได้กู้ แต่ก็มีผู้สูงอายุบางส่วนที่เสียค่าเงินต้นประมาณ 3,000 บาท เนื่องจากต้องเสียค่าต้นหลายที่ด้วย เช่น ค่าเงินสัจจะ เป็นต้น

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน

ค่าอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	200	50.00	1
501-1,000บาท	150	37.50	2
มากกว่า 1,001 ขึ้นไป	50	12.50	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 29 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าเงินต้นที่กู้ของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เดือนละ 100-500 บาท จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ 501-1,000 บาท จำนวน 150 คนและเสียมากกว่า 1,001 ขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 เนื่องจากผู้สูงอายุยังซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นเงินผ่อนและสินค้า จึงทำให้เกิดหนี้สินในด้านอื่น ๆ และยังมีดอกเบี้ยที่ต้องใช้แต่ละเดือนด้วย

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สูงอายุบางส่วนต้องจ่ายดอกเบี้ยเนื่องจากทางตำบลวังโตนดมีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีสวัสดิการให้ผู้สูงอายุสามารถกู้เงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำและบางรายก็เสียค่าใช้จ่ายไปกับค่าต้นที่ต้องเสียในแต่ละเดือน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ไม่มีก็ไม่ต้องใช้” (ศิริ สุขล้วน. สัมภาษณ์. 2557)

และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สินและก็ได้กู้แต่ก็มีบางส่วนที่กู้ออมสัจจะและบางส่วนก็เสียค่าผ่อนของต่าง ๆ เช่น แอร์ ทีวี เป็นต้น โดยการผ่อน เป็นรายเดือนและก็เสียดอกเบี้ย

ด้านรายจ่ายสิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมายของผู้สูงอายุดังตารางที่ 30- ตารางที่ 33

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าบุหรี่ต่อเดือน

ค่าบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	120	30.00	2
ไม่สูบบุหรี่	280	70.00	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 30 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าบุหรี่ของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมา เดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และส่วนที่เป็นผู้ชายบางคนก็รักษาสุขภาพเพราะคิดว่าตนเองชราแล้วก็เลยไม่ได้เสียเงินในส่วนนี้ แต่บางส่วนก็ต้องเสียประมาณ 100-1,000 บาท ก็เพราะว่าเข้าสังคมก็เลยสูง แต่บางคนก็สูบบุหรี่ทุกวัน

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าเช่า/เบียร์ ต่อเดือน

ค่าเช่า/เบียร์	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-1,000 บาท	25	6.25	2
1,001-2,000 บาท	15	3.75	3
ไม่ดื่มเช่า/เบียร์	360	90.00	1
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 31 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าเช่า/เบียร์ของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ดื่มเช่า/เบียร์ จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาเดือนละ 100-1,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 และเดือนละ 1,001-2,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุไม่เสียค่าใช้จ่ายไม่ดื่มเช่า/เบียร์ เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และผู้ชายก็ดื่มน้อยจึงไม่เสียค่าใช้จ่ายส่วนนี้ แต่ก็มีบางส่วนที่เสียค่าใช้จ่าย ก็เพราะว่าผู้สูงอายุบางคนก็ติด แต่บางคนก็กินเพราะว่าต้องการเข้าสังคม

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายจ่ายค่าอื่น ๆ ต่อเดือน

ค่าอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
100-500 บาท	250	62.50	1
501-1,000 บาท	100	25.00	2
1,001 บาทขึ้นไป	50	12.50	3
รวม	400	100.00	

จากตารางที่ 32 ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายค่าอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ พบว่า เดือนละ 100-500 บาท ขึ้นไป จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมา 501-1,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ 1,001 บาทขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีการซื้อเครื่องดื่มบำรุงกำลังและหมากพลู

จากการสัมภาษณ์ พบว่า รายจ่ายของผู้สูงอายุเสียไปกับค่าบุหรี่ เหล่า เบียร์และซื้อเครื่องดื่ม บำรุงกำลังและหมากพลู ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ผมจะกินก็ต่อเมื่อมีเพื่อนมาเที่ยวบ้าน ไม่ได้กินบ่อย” (ฟุ้ง ปลูกใจราษฎร์. สัมภาษณ์. 2557)

และจากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัย พบว่า ผู้สูงอายุเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่สิ่งเสพติดเหล่านี้ จะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่เสื่อมโทรมและทำให้เสียค่าใช้จ่าย โดยสิ้นเปลือง อย่างเช่น ค่าบุหรี่ เหล่าและเบียร์ เป็นต้น

สรุปว่า รายได้และรายจ่ายของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปได้ว่า รายได้ของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีรายได้ 600-1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งได้จากการรับเบี้ยผู้สูงอายุทุกเดือน แต่พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายจ่ายค่ากับข้าว 3,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน จากที่รายจ่ายมากกว่ารายได้ส่วนหนึ่ง บุตรหลานก็ให้เงินไว้จ่ายเพื่อซื้อกับข้าว ส่วนหนึ่งก็นำมาจากการประกอบอาชีพเสริมเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งก็นำเงินมาจากกองทุนกู้ยืมเงินของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดจันทบุรี โดยไม่เสียดอกเบี้ย แต่ก็มีผู้สูงอายุส่วนน้อยที่มีการกู้ยืมเงินและต้องเสียดอก จึงพบว่ารายจ่ายที่มากกว่ารายได้ในเรื่องของการใช้จ่ายค่ากับข้าว นั้น ไม่ได้เป็นเหตุที่ทำให้ชีวิตทาง เศรษฐกิจของผู้สูงอายุตกด้อยลง เพราะในชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุตำบลวังโดนด มีค่าใช้จ่าย ไม่มาก อีกทั้งมีลูกหลานคอยดูแลเรื่องอาหารการกินและค่าอื่น ๆ ตลอดจนมีกลุ่มผู้สูงอายุมีการให้ กู้ยืมเงินโดยไม่เสียดอกอีกด้วย

การปรับตัวของผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักและจากข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่า การปรับตัวของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายได้มากกว่ารายจ่าย คือผู้สูงอายุที่ได้เงินจากเบี้ยยังชีพเดือนละ 600 บาทแล้ว ผู้สูงอายุยังมีลูกและหลานให้เงินเพิ่มเติม อีกทั้งผู้สูงอายุบางคนก็มีการประกอบอาชีพ ปลูกผัก ขายหรือเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ ขายไก่ ก็มีรายได้ บางคนก็ฝากหมากตากหมากก็ให้ลูกหลานเอาไปขายก็มีรายได้ บางรายพอมิแรงก็ไปขายผักผลไม้ตามตลาดนัดแถวบ้าน ก็ทำให้มีรายได้มากกว่ารายจ่าย ซึ่งการปรับตัวของผู้สูงอายุเหล่านี้ก็มีการปรับตัวโดยมีการไป เก็บสะสมกับกองทุนหมู่บ้าน เอาไปฝากธนาคารหรือบางรายก็เอาไปลงทุนซื้อของมาขาย หรือบางคนก็นำไปปล่อยกู้ให้เพื่อนบ้าน โดยคิดดอกเบี้ย ซึ่งก็เป็นแนวทางในการปรับตัวไปในทางที่ดีส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นเรื่อย ๆ และไม่เป็นภาระลูกหลาน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “มีอะไรทำได้ก็ทำ จะได้ไม่เป็นภาระลูกหลาน” (ฟุ้ง ปลูกใจราษฎร์. สัมภาษณ์. 2557)

จากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัย พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้บางส่วน มีสภาพการดำเนินชีวิตที่ค่อนข้างเคร่งเครียดต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและภาระอื่น อาจเป็นเพราะว่าบางคนมีฐานะยากจนมาแต่เดิม ขาดการศึกษา เป็นผลให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ไม่สามารถสร้างฐานที่ดีในการดำรงชีวิตประจำวันของตนเองและขาดบุตรหลานดูแล ซึ่งผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างมีความสัมพันธ์ห่างเหินกับบุตรหลาน เพราะบุตรหลานก็ต้องทำงานหนักเพื่อหารายได้มาให้พอใช้ในครอบครัวทำให้ไม่มีเวลามาพบปะหรือดูแลใส่ใจผู้สูงอายุ ซึ่งแนวทางในการปรับปรับตัวของผู้สูงอายุเหล่านี้ก็มีการกู้เงินออมทรัพย์ กู้เงินออมทรัพย์ เพราะเสียดอกถูก บางรายก็กู้ยืมเพื่อนและบางส่วนก็ไปปรึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะหาอาชีพเสริมและรายได้พิเศษให้กับตนเอง

สรุปว่า การปรับตัวของผู้สูงอายุในกรณีที่ผู้สูงอายุมีปัญหารายได้ รายจ่ายผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรีนั้น มีการปรับตัวในฐานะที่ตนมีรายจ่ายมากกว่ารายได้และมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ดังนี้ การปรับตัวของผู้สูงอายุในกรณีที่ผู้สูงอายุมีรายจ่ายมากกว่ารายจ่ายก็มีการปรับตัว โดยการนำเงินไปฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ ธนาคาร นำไปลงทุน นำไปทำประกันชีวิตและก็นำไปปล่อยกู้ให้กับเพื่อนบ้านในอัตราดอกเบี้ยที่ถูก ผู้สูงอายุกลุ่มนี้สามารถปรับตัวได้ตามภาวะเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี แต่ผู้สูงอายุที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ก็มีการปรับตัวตามสถานะเศรษฐกิจที่มีอุปสรรคบ้างเล็กน้อย เพราะบางครั้งอาจจะฝืดเคืองบ้าง แต่ผู้สูงอายุก็สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน อาจจะมีหลายปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ เช่น มีลูกหลานคอยดูแลเรื่องการใช้จ่าย มีอาชีพเสริม อีกทั้งยังมีกลุ่มผู้สูงอายุที่ให้ยืมเงินโดยไม่เสียดอกจึงทำให้ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุพื้นที่ตำบลวังโดนด ไม่ขัดสน แต่ก็ไม่มีมากที่จะไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือยได้ ซึ่งก็สามารถที่ปรับการใช้ชีวิตให้เหมาะสมสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

กรณีที่ผู้สูงอายุมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย จะพบว่าการปรับตัวของผู้สูงอายุในตำบลวังโดนด ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า การปรับตัวของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ นั้นในความเป็นจริงแล้วผู้สูงอายุมีหลายปัจจัยมากมายที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น โอกาสในการหารายได้ที่ลดลง ปัจจัยทางสุขภาพร่างกาย ค่าใช้จ่ายประจำวันที่สูงขึ้นหรือแม้แต่ภาระหนี้สินที่มีเหลืออยู่ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่เป็นต้นทอนความสุขในช่วงชีวิตบั้นปลายและในปัจจุบันด้วยผลจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรที่มีการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและอายุขัยเฉลี่ยของของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ในทางกลับกันอัตราการเกิดหรือแนวโน้มการมีบุตรของแต่ละครอบครัวมีจำนวนน้อยลง ทำให้ในระยะยาวสังคมไทยผู้สูงอายุจะประสบปัญหาทางด้านคุณภาพชีวิตและ

ความเป็นอยู่ที่ดี ทุกท่านจึงควรมีการเริ่มวางแผนและบริหารการเงินของตนเอง เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงนี้ ยิ่งปัจจุบันวิวัฒนาการทางการแพทย์มีความก้าวหน้ามาก ก็ยิ่งส่งผลทำให้คนเรามีอายุที่ยืนยาวขึ้น การยิ่งมีอายุที่ยืนยาว ยิ่งมีความเสี่ยงในเรื่องของการบริหารจัดการให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขภายหลังบั้นปลายชีวิต เพื่อให้สามารถดูแลตัวเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ เพราะหากไม่มีการวางแผนที่ดีแล้ว ผู้สูงอายุอาจจะพบกับปัญหาและความเสี่ยงอันเนื่องมาจากอายุที่ยืนยาวขึ้นได้อย่างมากมายก็ได้ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ควรจัดทำบัญชีรายรับ และรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แผนการเงินเป็นข้อมูลปัจจุบันมากที่สุด” (พุง ปลูกใจราษฎร์. สัมภาษณ์. 2557)

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า การปรับตัวของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่มีจ่ายมากกว่ารายได้นั้น ผู้สูงอายุควรมีการบริหารเงินออมซึ่งจะช่วยให้ออมเงินได้มากขึ้น แทนที่จะฝากเงินไว้ที่ธนาคารเพียงอย่างเดียว ก็อาจเปลี่ยนวิธีโดยหันมาลงทุนในลักษณะต่าง ๆ เช่น การซื้อประกันแบบสะสมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม กองทุนหุ้น เป็นต้น หรือผู้สูงอายุควรรู้จักคุณค่าของการเก็บออมเงิน โดยการนำเงินไปฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ เงินสัจจะ เงินชมรมผู้สูงอายุ ไปทำอาชีพกึ่งสเงเคราะห์ที่ทางหมู่บ้านจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นการออมเงินและจะได้สามารถระดมเงินเพื่อช่วยเหลือคราวที่เดือดร้อนได้ และผู้สูงอายุจะได้มีแหล่งกู้ยืมเงินที่มีหลักประกันความมั่นคง ในการบรรเทาปัญหาเดือดร้อนในเรื่องภาระหนี้สินได้ระดับหนึ่ง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ก็ดีกว่าฝากเงินให้ธนาคารอย่างเดียว” (ศิริ สุขล้วน. สัมภาษณ์. 2557)

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า การปรับตัวของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่มีจ่ายมากกว่ารายได้นั้น กล่าวคือผู้สูงอายุควรปรับตัวโดยการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร โดยไม่ต้องซื้อหา เมื่อผลผลิตพอกินพอใช้ภายในครัวเรือนแล้วก็สามารถนำสัตว์ที่เลี้ยงไม่ว่าจะเป็น หมู ไก่ เป็ดหรือไข่ไก่ ไข่เป็ด ตลอดจนเก็บผักสวนครัวไปขายตามตลาดที่ภายในหมู่บ้านจัดตั้งขึ้น ก็สามารถสร้างได้เป็นอย่างดีแบบพอมีพอกินซึ่งจะทำให้แบ่งเบาภาระอันเนื่องมาจากหนี้ได้เป็นอย่างดี ในบางครั้งก็อาจจะเข้าร่วมกลุ่มออมทรัพย์ประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุด้วยเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “พอมีพอกินไม่เป็นหนี้สินชีวิตก็มีความสุข” (ศรี กิ่งมณี. สัมภาษณ์. 2557)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ในการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. เพื่อศึกษาถึงรายได้และรายจ่ายของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้สูงอายุในกรณีที่ผู้มีปัญหารายได้ รายจ่าย ผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า รายได้ของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีรายได้ 600-1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งได้จากการรับเบี้ยผู้สูงอายุทุกเดือน แต่พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายจ่ายค่ากับข้าว 3,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน จากที่รายจ่ายมากกว่ารายได้ส่วนหนึ่งบุตรหลานก็ให้เงินไว้จ่ายเพื่อซื้อกับข้าว ส่วนหนึ่งก็นำมาจากการประกอบอาชีพเสริม ในขณะที่ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งยังกู้ยืมเงินจากกองทุนกู้ยืมเงินของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจันทบุรี โดยไม่เสียดอกเบี้ย แต่ก็มีผู้สูงอายุส่วนน้อยที่มีการกู้ยืมนี้ ยืมสินและต้องเสียดอกเบี้ย จึงพบว่ารายจ่ายที่มากกว่ารายได้ในเรื่องของการใช้จ่ายค่ากับข้าวนี้ ไม่ได้เป็นเหตุที่ทำให้ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุถดถอยลง เพราะชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุตำบลวังโดนด มีค่าใช้จ่ายไม่มาก อีกทั้งมีลูกหลานคอยดูแลเรื่องอาหารการกินและค่าอื่น ๆ ตลอดจนมีกลุ่มผู้สูงอายุมีการให้กู้ยืมเงินโดยไม่เสียดอกอีกด้วย ผู้สูงอายุตำบลวังโดนดไม่ได้ประกอบอาชีพ จึงไม่มีรายได้มาก แต่ผู้สูงอายุยังมีบุตรหลานให้เงินเป็นบางส่วนและมีบางส่วนที่ประกอบอาชีพเสริม

เช่น ปลุกผักสวนครัว การทำขนมขาย การปลูก หนาก พลุ ขายหรือแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้าน รวมทั้ง การรับจ้างทั่วไป เป็นบางครั้งคราว ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกือบทุกคนที่รับเบี้ยผู้สูงอายุจึงเป็นแหล่งที่มา ของรายได้ ส่วนอื่น ๆ ก็อาจมาจากการประกอบอาชีพเล็ก ๆ น้อยและจากบุตรหลาน ตลอดจนได้เงิน บำนาญ

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า การปรับของผู้สูงอายุในกรณีที่มี ปัญหารายได้มากกว่ารายจ่าย ได้แก่ การนำเงินไปฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ ธนาคาร นำไปลงทุน นำไป ทำประกันชีวิตและก็นำไปปล่อยกู้ให้กับเพื่อนบ้านในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลง ผู้สูงอายุกลุ่มนี้สามารถ ปรับตัวได้ตามภาวะเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี แต่ผู้สูงอายุที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ก็มีการปรับตัว ตามภาวะเศรษฐกิจที่มีอุปสรรคบ้างเล็กน้อย เพราะบางครั้ง อาจจะฝืดเคืองบ้าง แต่ผู้สูงอายุก็สามารถ ดำรงชีพอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน อาจจะมีหลายปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ เช่น มีลูก หลานคอยดูแลเรื่องการใช้จ่าย มีอาชีพเสริม อีกทั้งยังมีกลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยยืมเงิน โดยไม่เสียดอกเบี้ย จึงทำให้ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุพื้นที่ตำบลวังโดนด ไม่ขัดสน แต่ก็ไม่มีมากที่จะไปใช้จ่าย ฟุ่มเฟือยได้ ไม่มีก็ไม่ใช่ ซึ่งก็สามารถที่ปรับการใช้ชีวิตให้เหมาะสมภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ได้ เป็นอย่างดี

การปรับตัวของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้นั้น ผู้สูงอายุควรมีการบริหารเงินออมซึ่งจะช่วยให้สร้างรายได้มากขึ้น แทนที่ จะฝากเงินไว้ที่ธนาคารเพียงอย่างเดียว ก็อาจเปลี่ยนวิธี โดยหันมาลงทุนในลักษณะต่าง ๆ เช่น การซื้อ ประกันแบบสะสมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม กองทุนหุ้น เป็นต้น หรือผู้สูงอายุควร รู้จักคุณค่าของการเก็บออมเงิน โดยการนำเงินไปฝากกับกลุ่มออมทรัพย์ เงินสัจจะ เงินชมรมผู้สูงอายุ ไปทำฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ทางหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการออมเงินและจะได้สามารถระดมเงิน เพื่อช่วยเหลือคราวที่เดือดร้อนได้และผู้สูงอายุจะได้มีแหล่งกักเงินที่มีหลักประกันความมั่นคงใน การบรรเทาปัญหาเดือดร้อนในเรื่องภาระหนี้สินได้ระดับหนึ่ง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้สูงอายุ มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย ในเรื่องของการซื้อกับข้าวและก็จะเสียดอกเบี้ยไปกับหน่วยได้ดินเกือบทุกคน บางคนก็เสียดอกเบี้ยไปกับค่าสาธารณูปโภค ค่าเครื่องแต่งกาย ค่ารักษา ค่าเงินออม ค่าการพนัน เหล้า บุหรี่และเสียดอกเบี้ยหนี้สิน ซึ่งผู้สูงอายุบางคนก็ใช้เงินเพียงพอ บางคนก็ไม่เพียงพอ ต้องกู้หนี้ยืมสิน ทั้งที่เสียดอกและไม่เสียดอก แต่บางส่วนลูกหลานก็ดูแลในเรื่องของค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ เจริญพร เหมันเขตรกิจ (2553 : 15) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนานโยบายคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีละกอ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การทำงานของผู้สูงอายุมีการใช้จ่ายในการครองชีพ ไม่เพียงพอกับการยังชีพเพราะใช้จ่ายส่วนตัวสูง เนื่องจากจ่ายเป็นค่ายาและค่าใช้จ่ายการไปรักษา เลี้ยงบุตรหลาน ค่าทำบุญ ส่วนภาระในบ้าน ได้แก่ ทำอาหาร ทำความสะอาดบ้าน ดังนั้นจึงต้องการรับเบี้ยยังชีพเป็นสวัสดิการและต้องการให้รัฐบาลเพิ่มจากเดือนละ 500 บาท เป็นเดือนละ 1,000 บาท และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อากร จิตรมาศ (2553 : 27) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้จ่ายเบี้ยยังชีพ 500 บาทและแนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวลิม ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีการใช้จ่ายเงินเบี้ยยังชีพในด้านต่าง ๆ จำแนกได้ 4 หมวด คือการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค การใช้จ่ายเกี่ยวกับด้านสุขภาพและการใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น จ่ายเป็นค่าทำบุญ ค่าฌาปนกิจสงเคราะห์ นำไปชำระหนี้ เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาคม ปฐมสิมากุล (2551 : 12) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีเฉพาะด้านที่อยู่อาศัยด้านเดียวเท่านั้นที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่ความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสังคม ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะได้นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลด่านช้าง ตลอดจนเทศบาลอื่น ๆ ที่มีลักษณะปัญหาและปัจจัยสภาพแวดล้อมที่คล้ายกันสามารถนำไปเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนได้เช่นกัน ดังนั้นทั้งถ้ารายได้ไม่พอกับรายจ่ายผู้สูงอายุจึงควรปรับตัวโดยการปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำมาเป็นอาหาร โดยไม่ต้องซื้อหา ซึ่งจะช่วยให้แบ่งเบาภาระอันเนื่องมาจากหนี้ได้ ตลอดจนควรรู้จักคุณค่าของการเก็บออมเงิน โดยการนำเงินไปทำฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ทางหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการออมเงิน และจะยังสามารถระดมเงินเพื่อช่วยเหลือคราวที่เดือดร้อนได้ และผู้สูงอายุจะได้มีแหล่งกักเงินที่มีหลักประกันความมั่นคง ในการบรรเทาปัญหาเดือดร้อนในเรื่องภาระหนี้สินได้ระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. เบี้ยยังชีพมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุ ดังนั้นรัฐบาลควรมีการเพิ่มจำนวนเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุมากขึ้น โดยอาจจะมีการคำนึงถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา ค่าอาหารประจำวัน เป็นต้น
2. องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโตนดควรปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมรายได้ให้ผู้สูงอายุและครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ฐานะยากจนและมีหนี้สิน ให้ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม
3. องค์กรบริหารส่วนตำบลวังโตนดควรปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมรายได้ให้ผู้สูงอายุหรือหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการศึกษาเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น : ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการดำเนินหลังจากนี้คือ

1. ควรทำการศึกษาชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยว่ามีชีวิตทางเศรษฐกิจเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร
2. ควรศึกษาชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้ป่วยเอดส์ในพื้นที่ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้รายละเอียดการใช้จ่ายเงินมีเหตุปัจจัยในการใช้อย่างไรในสภาพเศรษฐกิจของสังคม

บรรณานุกรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. (2523). **สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : เสนาธรรม.
- _____. (2529). **การดำเนินงานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ระหว่างปี พ.ศ. 2499-2530**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547). **การศึกษาและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : M-society.go.th/lld/article/no29/Repo2_14.pdf. 25 กันยายน 2557.
- กัมพล กล้าสีทอง. (2554). **การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลิเกา อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง**. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- กิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์. (2547). **โกโก้บอย (Go-Go Boy) : กรณีศึกษา กลุ่มคนจนผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาสังคม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- เกรียงศักดิ์ หอนงาม. (2551). **ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ อำเภอพะนัง จังหวัดอุดรธานี**. การศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คณะกรรมการวิสามัญสวัสดิการผู้สูงอายุและการพัฒนาสังคม. (2534). **ปัญหาผู้สูงอายุ และแนวทางแก้ไข พ.ศ. 2534**. กรุงเทพฯ : บางกอกบลิ๊อค.
- เจนิตตา เข้มเนตรกิจ. (2553). **แนวทางการพัฒนานโยบายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชนกนันท์ แสงศักดิ์ชัย. (2553). **ผลจากการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพที่มีต่อผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด้าย อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร**. การศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชรินทิพย์ วันดี. (2554). **รูปแบบงานบริการสังคม**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.pknow.edupol.org/Course. 18 กันยายน 2557.
- ติน ปรัชญพฤทธิ. (2540). “สภาพแวดล้อมของการบริหารกับการพัฒนาองค์การ,” **เอกสารประกอบการสอน**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตยา วงศ์วรบุตร. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลปลวกแดง**. การศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- นিকা ชูโต. (2525). **คนชราไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษกร สุขแสน. (2548). **การจัดสวัสดิการของกลุ่มอาชีพ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา จังหวัดหนองคาย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประทัยรัตน์ รักรธรรม. (2553). **การประเมินผลนโยบายการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ สำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ เทศบาลตำบลสัทธิ์ อำเภอสัทธิ์ จังหวัดชลบุรี**. ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พนม ศรีจกุล. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลลำสินธุ์ อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง**. การศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิราวรรณ สathyuthseni. (2553). **ความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขต เทศบาลตำบลศรีวิไล อำเภอสรีวิไล จังหวัดหนองคาย**. การศึกษาอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฟุ้ง ปฤกษ์ราษฎร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ธัญญรัตน์ ฉายแสง เป็นผู้สัมภาษณ์. (25 ธันวาคม 2557). **ที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน จังหวัดจันทบุรี**
- มรกต สิงหะเชนทร์. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต ชนบท**. การศึกษาอิสระ ปร.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มลฤดี ศรีสุข. (2545). **การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษ ปร.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไม้ป่า ธีรนนท์. (2552). **การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำไหล อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร**. ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยรรยง หอมศรีวรรณ. (2543). **ชีวิตทางเศรษฐกิจของแรงงานต่างถิ่นในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุวดี กฤษวัฒนากรณ์. (2537). **การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวที่มีต่อผู้สูงอายุในเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เยาวเรศ เสนอนันดา. (2553). **การจัดการคุณภาพชีวิตทางเศรษฐกิจของแรงงานไร้ฝีมือในธุรกิจก่อสร้าง : กรณีศึกษา อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ระพีพรรณ คำหอมและคณะ. (2548). **ความต้องการบริการสวัสดิการสังคม**. กรุงเทพฯ : บางกอก บล็อก.

เรณู โชติติติก. (2554). **นักบริหารงานประสงเคราะห์ เล่มที่ 1**. กรุงเทพฯ : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.

วรวุฒิ สุวรรณระดาและอาภาพรรณ คำชิริพิทักษ์. (2552). **ปัญหาเบี่ยงชีฟสำหรับผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันทนี วาสิกะสินและคณะ. (2547). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมสังคมสงเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วีระชาติ พูลเหลือ. (2553). **พฤติกรรมกรบริโภคของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสื่อโฮก จังหวัดชัยนาท**. การศึกษาอิสระ ร.ป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศรี กิ่งมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ธัญญารัตน์ ฉายแสง เป็นผู้สัมภาษณ์. (25 ธันวาคม 2557). ที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน จังหวัดจันทบุรี

ศรีทับทิม พานิชพันธ์. (2525). **บริการสังคมกับผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : ครุปริทัศน์.

ศิริ สุขล้วน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ธัญญารัตน์ ฉายแสง เป็นผู้สัมภาษณ์. (25 ธันวาคม 2557). ที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน จังหวัดจันทบุรี

สมบุญ ศาลชีวิน. (2541). **จริยธรรมในการดำเนินธุรกิจของนักธุรกิจในประเทศไทยเปรียบเทียบกับนักธุรกิจในประเทศสหรัฐอเมริกา**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2533). **แนวคิดมาร์กซ์เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงในสังคม** ชาวนาประเทศโลกที่สาม. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ. (2543). **สรุปผลการดำเนินงานตามปฏิญญาระดับโลกฯ**. กรุงเทพฯ : ครุปริทัศน์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2531). **การประกอบธุรกิจการเกษตรและธุรกิจอื่น**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.geocities.ws/economic. 19 กันยายน 2557.

สิทธิชัย อุตระกุล. (2538). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานระดับล่างในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี**. วิทยานิพนธ์ พ.ม.

(การบริหารการพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุพรรณ ทิศน์และคณะ. (2551). **คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

สุรกุล เจนอบรม. (2541). **วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- องค์การอนามัยโลก. (1995). ผู้สูงอายุ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.ipsr.mahidol.ac.th.
5 กันยายน 2557.
- อากร จิตรมาศ. (2553). การใช้จ่ายเบี้ยยังชีพ 500 บาท และแนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวลิม. การศึกษาอิสระ รม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาคม ปฐมสีมากุล. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. การศึกษาอิสระ รม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Delqamotte, Y. and Takezawa, S. (1984). **Quality of Working Life in International Perspective**. Geneva : International Labour Office.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถาม

การศึกษาวิจัยเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในท้องถิ่น :
ศึกษากรณีพื้นที่ตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงใน ตามสภาพเป็นจริงและเติมข้อความที่เป็นจริงลงในช่องว่าง

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ.....ปีเต็ม
3. การศึกษา

☐ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
4. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม	☐ ค้าขาย
☐ ธุรกิจส่วนตัว	☐ รับจ้างทั่วไป
☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายได้และรายจ่ายของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม
จังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงใน ตามสภาพเป็นจริงและเติมข้อความที่เป็นจริงลงในช่องว่าง

5. รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ.....บาท
6. แหล่งที่มาของรายได้
 - รายได้การรับเบี้ยผู้สูงอายุ.....บาท/เดือน
 - รายได้จากลูกหลานให้.....บาท/เดือน
7. รายจ่ายค่าอาหาร
 - ค่าข้าวสาร.....บาท/เดือน
 - ค่ากับข้าว.....บาท/เดือน
 - ค่าน้ำดื่ม.....บาท/เดือน
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. รายจ่ายค่าสาธารณูปโภค
 - ค่าน้ำประปา.....บาท/เดือน
 - ค่าไฟฟ้า.....บาท/เดือน
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
9. รายจ่ายค่าเครื่องแต่งกาย
 - ค่าเสื้อผ้า.....บาท/เดือน
 - ค่ารองเท้า.....บาท/เดือน
 - ค่าเครื่องสำอาง.....บาท/เดือน
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
10. รายจ่ายค่ารักษาสุขภาพ
 - ค่ายาสามัญประจำบ้าน.....บาท/เดือน
 - ค่าพาหนะไปโรงพยาบาล.....บาท/เดือน
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. รายจ่ายค่าเงินออมกลุ่มต่าง ๆ

- ค่าชมรมผู้สูงอายุ.....บาท/เดือน
- ค่ากลุ่มออมทรัพย์.....บาท/เดือน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. รายจ่ายค่าเล่นการพนัน

- ค่าซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล.....บาท/เดือน
- ค่าซื้อหวยใต้ดิน.....บาท/เดือน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

13. รายจ่ายค่าภาระหนี้สิน

- ค่าดอกเบี้ย.....บาท/เดือน
- ค่าเงินต้นที่กู้.....บาท/เดือน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

14. รายจ่ายค่าสิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย

- ค่าบุหรี่.....บาท/เดือน
- ค่าเหล้า/เบียร์.....บาท/เดือน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ข้อมูลการปรับตัวของผู้สูงอายุในกรณีที่มีปัญหาหารายได้ รายจ่าย ผู้สูงอายุองค์การบริหาร
ส่วนตำบลวังโตนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ท่านได้นำเงินไปใช้จ่ายอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านได้รับเงินจากไหนบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านใช้จ่ายเงินพอหรือไม่

.....
.....
.....

4. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....

ขอขอบคุณค่ะ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บริบทพื้นที่

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เขตพื้นที่รับผิดชอบ 29,750 ไร่ หรือ 47.06 ตารางกิโลเมตร ที่ตั้งและอาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลทุ่งเบญจา อำเภอท่าใหม่ และตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่ อาณาเขตทางทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลกระแจะ อำเภอนายายอามและตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม และตำบลราพัน อำเภอท่าใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทำสวนผลไม้และสวนยางพารา พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง สละ แก้วมังกร ตำบลวังโดนด มีทั้งหมด 10 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด ตามข้อมูลทะเบียนราษฎร มีประชากรทั้งสิ้น 3,718 คน เป็นชาย 1,738 คน เป็นหญิง 1,980 คน จำนวนบ้าน 1,402 หลังคาเรือน ปัจจุบันปี พ.ศ. 2558 นายประกอบ แก้ววิเชียร ดำรงตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด วิสัยทัศน์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด คือ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

ประวัติความเป็นมาของชุมชนตำบลวังโดนด หมายถึงที่ลุ่มมีลำคลองไหลผ่านและมีต้นตาลโดนดเป็นจำนวนมาก ตามบริเวณโค้งของคลองที่มีความลึกชาวบ้านจะเรียกว่าวัง มีต้นตาลโดนดมากจึงเรียกรวมกันว่า “วังโดนด” มีทั้งหมด 10 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านวังเวียน หมายถึงความโค้งของคลองที่มีความยาวประมาณ 3 กิโลเมตร ที่เป็นลักษณะเป็นรูปตัวซี ถ้าเดินตัดตรงประมาณ 200 เมตร มีเรื่องเล่าว่า มีพ่อค้าขายสินค้า ประมาณช่วงเช้าได้จอดเรือซื้อหนังควาย แล้วพายเรือไปต่อประมาณตอนเพลนิกขึ้นได้ว่าลืมหนังควาย ก็จอดเรือซื้อหนังควาย แต่หารู้ว่าหนังควายเป็นผืนเดียวกัน เป็นคลองวนเวียน ต่อมาเพี้ยนเป็นวังเวียน หมู่ที่ 2 บ้านหนองท้ายเรือ หมายถึงหนองน้ำขนาดใหญ่ที่มีการขุดพบส่วนท้ายของเรือ จึงเรียกว่าหนองท้ายเรือ หมู่ที่ 3 บ้านตรอกเสม็ด หมายถึงหมู่บ้านที่เป็นที่ต่ำ มีต้นเสม็ดขึ้นเป็นจำนวนมากจึงเรียกว่าบ้านตรอกเสม็ด หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งปรีอ หมายถึงทุ่งเลี้ยงสัตว์ ลักษณะเป็นทุ่งกว้าง เดินข้ามทุ่งใช้เวลานาน ถึงกับอ่อนล้าง่วงนอนถึงกับตาปรีอได้ จึงเรียกว่าบ้านทุ่งปรีอ หมู่ที่ 5 บ้านห้วยกระแจะ หมายถึงหนองน้ำที่มีต้นกระแจะขึ้นอยู่บริเวณนั้น จึงเรียกว่าบ้านห้วยกระแจะ หมู่ที่ 6 บ้านวังหิน หมายถึงหมู่บ้านที่อยู่ติดคลองในคลองบริเวณนั้นพื้นคลองเป็นหิน จึงเรียกว่าวังหิน หมู่ที่ 7 บ้านวังสาธิตา หมายถึงเป็นที่อยู่อาศัยของนกสาธิตา มีการพบเห็นนกบริเวณนี้

จึงเรียกว่าบ้านวังสาธิตา หมู่ที่ 8 บ้านหนองสิงา หมายถึงเมื่อก่อนมีโรงสีถั่วสิงา บวกกับเป็นหนองน้ำ จึงเรียกว่าหนองสิงา หมู่ที่ 9 บ้านหินกอง หมายถึงเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดคลองในคลองมีหินอยู่เป็นกอง ในลำคลอง ผู้ไม่รู้พื้นที่ในการสัญจรทางน้ำอาจชนหินได้จึงเรียกว่าบ้านหินกอง หมู่ที่ 10 บ้านหนองน้ำใส หมายถึงหมู่บ้านที่มีหนองน้ำขนาดใหญ่และน้ำใสมาก จึงเรียกว่าบ้านหนองน้ำใส อายุของชุมชนอยู่ประมาณ 250 ปี การสืบเชื้อสายมาจากทางทะเลย้ายมาตั้งถิ่นฐานบริเวณลำคลองและก่อนการไปมาสัญจรใช้ทางน้ำเป็นหลัก นับถือศาสนาพุทธ ลักษณะชุมชนก่อตัวจากเครือข่ายส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์และรับจ้าง

ในเรื่องของการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด เดิมมีฐานะเป็นสภาตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล พ.ศ. 2537 ต่อมาได้เปลี่ยนฐานะจากสภาตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 และได้ปรับเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2555

ส่วนบริบทของผู้สูงอายุตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่าผู้สูงอายุตำบลวังโดนด ยังเป็นเสาหลักทางด้านจิตใจของครอบครัว แม้ว่าผู้สูงอายุส่วนมากที่ไม่ได้ประกอบอาชีพแล้วก็ตาม ผู้สูงอายุจะอาศัยอยู่กับบุตรหลาน รายได้ของผู้สูงอายุบางส่วนที่ได้มาจากอาชีพเกษตรกรรมและบุตรหลานให้ผู้สูงอายุตำบลวังโดนดยึดหลักพอเพียงในการดำเนินชีวิต

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางรัชฎาภรณ์ ฉายแสง
วัน เดือน ปีเกิด	12 กันยายน 2518
สถานที่เกิด	ตำบลขลุ้ง อำเภอขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	192/57 ตำบลขลุ้ง อำเภอขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักพัฒนาชุมชน 5
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและอัยาศัย จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและอัยาศัย จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2545	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส. (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ) โรงเรียนไทยโปลีเทคนิค จังหวัดจันทบุรี.
พ.ศ. 2548	ศิลปศาสตรบัณฑิต ศศ.บ. (การตลาด) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
พ.ศ. 2558	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี